

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
The Development of Educational Management of Phrapariyattidhama
School General Education in Ubonratchathani Province

โดย

นายเกริก พิสัยพันธ์

ผศ.ดร.พูลศักดิ์ หอมสมบัติ

ดร.เอกชัย ศรีบุรินทร์

พระสุภาพร เตชธโร (เสนคำสอน), ดร.

พระครูวินัยธรพญ์คอรุณ ปณญาพโล (ศรีมงคล)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

พ.ศ.๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 80766213

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์

เรื่อง

การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี
The Development of Educational Management of Phrapariyattidhama
School General Education in Ubonratchathani Province

โดย

นายเกริก พิสัยพันธ์

ผศ.ดร.พูลศักดิ์ หอมสมบัติ

ดร.เอกชัย ศรีบุรินทร์

พระสุภาพร เตชธโร (เสนคำสอน), ดร.

พระครูวินัยธรพัยคอรุณ ปณญาพโล (ศรีมงคล)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

พ.ศ.๒๕๖๖

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 80766213

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี)

Progress Research Report

The Development of Educational Management of Phrapariyattidhama
School General Education in Ubonratchathani Province

By

Mr. Kerek Phisaiphun

Asst. Prof. Dr. Poolsak Homsombat

Dr. Eakachai Sriburin

Phra Suphaphorn Tejadharo (Senkamsorn), Dr.

Phrakhruwinaithorn Phayakarun Panyapalo (Srimongkhon)

Mahachulalongkornrajavidyalaya University,

Ubon Ratchathani Campus

B.E.2566

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya
University, Ubon Ratchathani Campus

MCU RS 800766213

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๒) ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๓๖ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีแล้ว ยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ

๒. ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

๓. แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

๓.๑ หลักสูตร จัดการเรียนการสอนด้วย วิธีการ รูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ

๓.๒ การจัดการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓.๓ สื่อการเรียนการสอน เลือกรูปแบบ คัดสรร ใช้ สร้าง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

๓.๔ การวัดและประเมินผล ใช้วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผล หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

Abstract

The objectives of research study entitled the Development of Educational Management of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province are aimed 1) to examine the educational management and its environment at Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province 2) to study the problems, obstacles and limitations of educational management of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province and 3) to propose the possible guidelines and suggestions for educational management of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province. The methodology in this study is a quantitative research. The sample consist 136 educational practitioners and staff members at Phrapariyattidhama School General Education in the area of Ubonratchathani province. The questionnaire is employed as research tools in this study. The frequency, percentage, mean (\bar{X}), and standard deviation (S.D.) are also employed for data analysis.

The findings were revealed that

1 . The educational management of Phrapariyattidhama School General Education in Ubonratchathani province is a national university which is established according to the will of sangkha committee. It is either focus on Dhamma studies; Dhamma section and Pali section or general education section which is fundamental base for learning. The model for educational management of Phrapariyattidhama School General Education is administrated and operated for high school level (Matthayomsuksa) which is categorized into 2 levels: junior high school (grade 7-9) and senior high school

(grade 10-12). Furthermore, the school operation is as same as many of which are either public or private schools. According to the school curriculum, it is also based upon Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008) which is operated by Ministry of Education.

2. The problems including obstacles and limitations of educational management at Phrapariyattidhamma School General Education in Ubonratchathani province are overall at moderate levels.

3 . The possible guidelines and suggestions for educational management of Phrapariyattidhamma School General Education in Ubonratchathani province are as follows:

3 . 1 Curriculum section should be operated by a variety of learning techniques and student-centered method should also be made in order to make learners learn by doing.

3 . 2 Teaching-learning section the student-centered method should fully be administrated by making learners learn by doing. Furthermore, it helps promote them to develop their capacities regarding individual differences.

3.3 Teaching-learning materials should be taken into consideration regarding with teaching-learning selection; choosing, selecting, implementing, conducting and developing the educational innovations and learning resources in order to implement the proper learning management. It also should be applicable for those learners and it should be relevant to teaching and learning content, learning standard, indicators and learning objectives.

3 . 4 Criteria for learning assessment should be assessed with a variety of tools for assessment and it also should be relevant to learning standard, indicators and learning objectives.

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ข)
กิตติกรรมประกาศ.....	(ค)
สารบัญ.....	(ง)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	(ฉ)
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
๑.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	๖
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษา.....	๘
๒.๒ การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	๑๖
๒.๓ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	๔๑
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๑
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๕๑
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๕๒
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๕๒
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๕๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๔
๓.๖ สรุปกระบวนการวิจัย.....	๕๔
๓.๗ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย.....	๕๕
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๖
๔.๑ ผลการวิจัย.....	๕๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	๖๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๖๗
๕.๒ อภิปรายผล.....	๗๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๗๖
๕.๔ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๗๗
บรรณานุกรม.....	๗๙
ภาคผนวก.....	๘๖

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงในโลกสมัยใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และรุนแรงกว่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีตมากมายนัก การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นไปทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือเทคโนโลยี ซึ่งหมายความว่าพัฒนาการทางวิชาการ และเนื้อหาสาระความรู้ที่จำเป็นได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่องจากอีกมุมหนึ่ง การปรับเปลี่ยนปัจจัยองค์ประกอบของการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงภายนอกข้างต้นกลับไม่สอดคล้องกันกับประเทศของเรา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาภาครัฐ ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาดังที่เป็นอยู่มักทำเป็นระบบที่ค่อนข้างตายตัว ดำเนินการในรูปองค์การขนาดใหญ่ มีกฎระเบียบมากมาย คนทำงานในระบบคุ้นเคยกับระบบและกระบวนการที่เป็นอยู่ ผลที่เกิดขึ้น ระบบการจัดการศึกษาไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาคุณภาพของประชากรยุคใหม่ได้ เพราะระบบเก่าย่อมมุ่งผลิตประชากรตามเป้าหมายเดิม และระบบเดิมซึ่งเหมาะกับการผลิตเป้าหมายเก่าย่อม ไม่พร้อมจะผลิตประชากรรุ่นใหม่ตามเป้าหมายใหม่ได้ ความไม่สอดคล้องเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหามากมายจึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการศึกษาเสียใหม่ เนื่องจากองค์ประกอบในการจัดการศึกษามีมากมายหลายประการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การปรับการจัดการศึกษาจึงต้องกระทบต่อทุกปัจจัยดังกล่าว และหากต้องการเห็นผลเร็ว การปรับเปลี่ยนเช่นว่านี้ต้อง กระทำในระยะเวลารวดเร็วและครอบคลุมด้วย เพื่อให้เกิดผลประจักษ์ได้ทันการณ์ ดังนั้น การเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาแบบเก่าที่ล้าสมัยให้กลายเป็นระบบใหม่ที่ทันสมัยจึงไม่อาจกระทำแบบค่อยเป็นค่อยไปได้ ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วและครอบคลุม นั่นคือความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งความจำเป็นนี้เล็งไม่ได้ที่จะก่อภาระต่อครูซึ่งเคยชินกับระบบเดิมและการสอนแบบเดิม ครูจึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษา และครูต้องเร่งทำความเข้าใจกับการศึกษาแนวใหม่ เพื่อปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนของตนให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน^๑

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณร เป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปลูกฝังความศรัทธา มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติ

^๑ ปรัชญา เวสารัชช์, หลักการจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐.

ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป^๒ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล และวิทยาการต่าง ๆ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการพัฒนาที่มีปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ความสามารถที่จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะของฝีมือแรงงานหรือการเตรียมคนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ แนวคิดการจัดการศึกษามีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเฉพาะดังกล่าวได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถแข่งขันในสังคมโลก ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนั้น การพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนรู้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการก้าวทันสู่สังคมอาเซียนและสังคมโลก

อย่างไรก็ตาม จากการติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาพรวม พบว่า ยังมีประเด็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอีกหลายประการ นอกจากนี้การที่มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่มีหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระบบ ต้องสร้างกลยุทธ์ ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ใหม่ได้อย่างมั่นคง ซึ่งสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มี ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่

^๒ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, คู่มือการปฏิบัติงานการขออนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๖๑), หน้า ๓

เด่นชัดพอที่เป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ เพื่อ สร้างศาสนทายาท และ ดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ^๓

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งข้อมูลที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ **ขอบเขตด้านเอกสาร** การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏในชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎก และในทุติยภูมิ (Secondary Sources) หมายถึง หนังสือ เอกสาร ตำรา วารสารงานวิจัย และวิทยานิพนธ์อันเป็นผลงานด้านวิชาการของนักวิชาการและนักวิจัยอื่นๆ

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๓.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๒๐๙ รูป/คน^๔

๑.๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๓๖ รูป/คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่ายใช้วิธีการจับฉลาก (Lottery) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie&Morgan^๕

๑.๓.๔ **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่ที่ใช้วิจัย ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จังหวัดอุบลราชธานี รวมจำนวน ๒๕ แห่ง

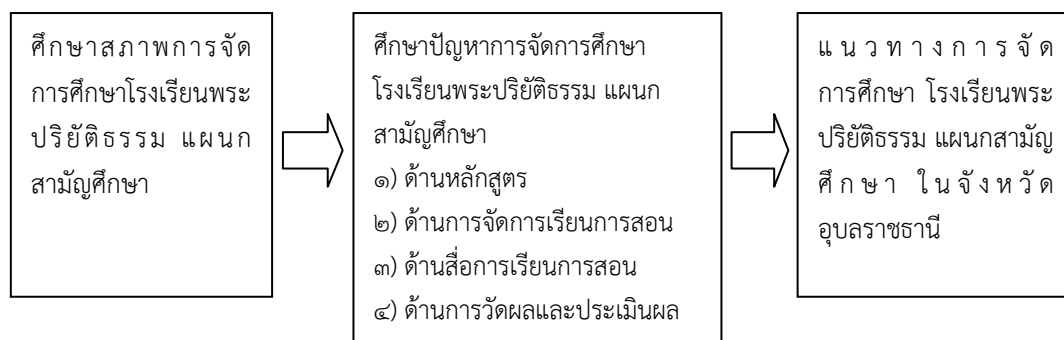
^๓ พระทอง ธิรปญโญ (บุตรดี), ยุทธศาสตร์การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๐), หน้า ๔๓๘.

^๔ สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๙, ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

^๕ Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. ๓๐(๓), (๑๙๗๐): ๖๐๗ – ๖๑๐.

๑.๔ กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ ๑ : กรอบความคิดของการวิจัย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง สถานที่จัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๕.๒ การจัดการศึกษา หมายถึง การมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ และสังคมในระดับ ความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาเชิงสังคม ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่

๑) ด้านหลักสูตร หมายถึง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นมวลมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคตตามการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง

๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เป็นตัวกลาง ตัวช่วยในการให้ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าวแก่ผู้เรียน แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผลนั้น ต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหา และกิจกรรมของบทเรียนอีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่าอีกด้วยหรืออุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวก

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล หมายถึง การประเมินตนเองเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก - ผิดไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมินและไม่ใช่เรื่องที่ทำยากไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมากแต่เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำเครื่องมือที่ใช้เป็นสิ่งที่มียอยู่แล้ว โดยไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบถึงสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖.๒ ได้แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑.๖.๓ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถนำแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานีไปเป็นนโยบายในการจัดการศึกษาได้

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษา
- ๒.๒ การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - ๒.๒.๑ ด้านหลักสูตร
 - ๒.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - ๒.๒.๓ ด้านสื่อการเรียนการสอน
 - ๒.๒.๔ ด้านการวัดและประเมินผล
- ๒.๓ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับหลักการจัดการศึกษา

ในการจัดการศึกษา จำเป็นต้องทำความเข้าใจคำว่า “การศึกษา” ก่อน ดังนี้

การศึกษา ตามความหมายกว้าง หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่นำบุคคลเข้าสู่การดำรงชีวิตใน สังคม หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติปฏิบัติตน และประกอบอาชีพการงานร่วมกับมนุษย์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

การศึกษาตามความหมายนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญของการอบรมบ่มนิสัย การกลม่อเมกลาทางสังคม การ เตรียมตัวเพื่อให้บุคคลมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต เป้าหมายของการศึกษาดังที่กล่าวนี้ มิใช่เพียงเพื่อประโยชน์ของคนแต่ละคนเท่านั้น แต่ต้องมุ่งไปสู่ สังคมในภาพรวม คือการนำไปสู่สังคมที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ อันเนื่องมาจากสมาชิกของสังคมมีคุณภาพและ ร่วมสร้างประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนอยู่อาศัย จึงถือได้ว่าครูเป็นคนสำคัญในการสร้างเยาวชนที่ดีและสร้าง อนาคตของประเทศ และหากผลผลิตทางการศึกษาไม่มีคุณภาพ ครูก็ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมทางสังคมที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้าง สละสลงของชาติ ชาติใดมี “ทุนทางสังคม” แข็งแกร่ง มีคุณภาพดีมาน้อยเพียงใด มีปริมาณ มากแค่ไหน ย่อมขึ้นกับคุณภาพ ของระบบการศึกษา

โดยสรุป การศึกษาเป็นกระบวนการให้และรับความรู้และประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสร้างจิตสำนึก การเพิ่มพูนทักษะ การทำความเข้าใจให้กระจ่าง การอบรมปลูกฝังค่านิยม การถ่ายทอด ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมของสังคม การพัฒนาความคิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บุคคลมีความเจริญ งอกงามทางปัญญา มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีค่านิยมที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กระบวนการดำเนินการให้มนุษย์ได้รับการศึกษานี้ หากรัฐยังไม่เข้ามาดูแล ก็เป็นเรื่องที่คนใกล้ชิด เช่น ครอบครัวหรือญาติมิตรเพื่อนฝูงทำหน้าที่อบรมสั่งสอนกันเอง เพื่อให้ผู้รับการอบรมสามารถอยู่ร่วมกับ สังคมขนาดย่อมนั้นได้ แต่เมื่อสังคมขยายตัวมากขึ้นจนปัจจุบันกลายเป็นสังคมระดับประเทศ การให้ การศึกษาต้องเป็นไปอย่างระบบ ต้องมีการจัดการ มีเป้าหมาย มีรูปแบบกระบวนการ มีการลงทุน และมี ผู้รับผิดชอบ ดังที่เราเรียกโดยรวมว่า การจัดการศึกษา คือ ทำทุกอย่างอย่างเป็นระบบที่ทุกส่วนมี ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

คำว่า การจัดการ นั้นเป็นคำรวมที่ครอบคลุมการดำเนินการบางสิ่งบางอย่างโดยมีเป้าหมายที่มุ่งบรรลุ อย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบกระบวนการ มีการจัดองค์การ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบชัดเจน มีการ จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ ผู้ดำเนินการ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนด กระบวนการทั้งหมดนี้คือการจัดการ ซึ่งต้องกระทำอย่างเป็นระบบ มีแผน มีเป้าหมาย มีผู้รับผิดชอบ และมีเครื่องมือกลไกที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ ทั้งนี้ การจัดการศึกษาก็คือกระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ในกระบวนการจัดการศึกษานี้ มีบุคคลหลายคนและหลายหน่วยงานเข้ามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว พรรคพวกเพื่อนฝูงญาติมิตร ชุมชน ประชาคม เอกชน สื่อมวลชน วัด โรงเรียน คือรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยและที่สำคัญมาก สังคมที่มีขนาดใหญ่โตกว้างขวาง มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีการประกอบอาชีพหลากหลาย เนื้อหาของการ เนื้อหาของการศึกษายังต้องมีความหลากหลาย แต่ขณะเดียวกันการจัดการศึกษาก็ต้องมุ่งธำรง รักษาเอกภาพร่วมกันของสังคมไว้ด้วย สารของการศึกษาจึงต้องครอบคลุมทั้งเรื่องวิถีการดำรงชีวิต การประพฤติปฏิบัติตน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประสบการณ์ และความเป็นไปของสังคมในอดีต ปัจจุบัน และที่จะไปสู่อนาคต รวมทั้งเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิควิธีการประกอบอาชีพ

การจัดการศึกษาอย่างเป็นทางการหรือในระบบ ส่วนใหญ่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงาน เฉพาะด้านที่ตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ปลูกฝังทักษะ ความรู้ และค่านิยมแก่ผู้เรียน แต่โรงเรียนหรือสถานศึกษาไม่ใช่เป็นช่องทางเดียว ในโลกที่พัฒนาการด้านสื่อและเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษา สามารถทำได้อย่างหลากหลายเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมายเฉพาะแต่ละกลุ่ม เช่น การศึกษา นอกโรงเรียน การจัดการศึกษาในครัวเรือน การจัดการศึกษาโดยชุมชน การศึกษาทางไกลผ่านสื่อประเภท ต่างๆ เป็นต้น

การจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นเรื่องที่สังคมและผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทุกระดับต้องร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดขึ้นได้ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ การจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพประชากรและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันระหว่างประเทศ

ความหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพ มนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพนี้จะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้าทันโลก แข่งขันกับ สังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ คนในสังคมมีความสุข มีความสามารถประกอบอาชีพการงานอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์

การจัดการศึกษามีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา ตามอัธยาศัย ย่อมขึ้นกับความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกันไป เนื่องจากการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องดำเนิน ไปอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีการ ดำเนินการ มีทรัพยากรต่างๆสนับสนุน และต้องมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ด้วย ทั้งนี้ผลผลิตของการจัดการศึกษาได้แก่ ผู้ที่ได้รับการศึกษา ส่วนผลลัพธ์หรือผลสะท้อนสุดท้ายคือ การมีพลเมืองที่มีคุณภาพ และสังคมมีสภาพที่พึงประสงค์

ความจำเป็นในการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องมีการจัดการ ไม่ใช่เรื่องที่จะให้ผู้ใดรับไปทำโดยไม่มีเป้าหมาย ไม่มี มาตรฐาน ไม่ได้คุณภาพ เพราะยอมทำให้การศึกษาไม่มีทิศทาง ไม่เป็นระบบ ไม่คุ้มค่า และหากจัด ผิดพลาดก็ยากที่จะแก้ไข เพราะกระบวนการศึกษา เช่น ค่านิยมต่างๆ ได้ซึมซับเข้าไปในใจของผู้เรียนเสียแล้ว

การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็น การลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้ เพราะการศึกษาส่งผลกระทบ และมีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยี

ที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต ยิ่งการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากพัฒนาการทางเทคโนโลยี สารสนเทศและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารใหม่ๆ พัฒนาการเหล่านี้ย่อมท้าทายต่อการจัดการศึกษา เพราะ เปิดโอกาสและให้ช่องทางการเรียนรู้แก่บุคคลจำนวนมาก โดยให้รับรู้มากขึ้นและมีเส้นขีดคั่นด้านระยะ น้อยลงกว่าเดิมมาก การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็น เพราะต้องการทรัพยากร (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) สนับสนุนจำนวนมาก ต้องมุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันของสังคม ต้องนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพของมนุษย์อย่างแท้จริง ในแง่นี้ การจัดการศึกษาจึงต้องมีการกำหนดเพื่อประกันว่ามนุษย์ได้รับการ พัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตรงตามเป้าประสงค์ร่วมกัน รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษายังมีความจำเป็น เพราะต้องการคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้าน ที่มีความรู้ ความ เข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นการรับผิดชอบด้านการสอน การบริหาร หรือการ สนับสนุน ตัวอย่าง เช่น ครูที่ดีต้องได้รับการศึกษาอบรมอย่างดี มีความรู้ ความชำนาญ และมีคุณลักษณะ เหมาะสมกับการเป็นครู การเป็นครูจึงเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดการศึกษาจำต้องได้รับการ ปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย การจัดการศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความ ล้าสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์

ปัจจุบัน โลกก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ หรือเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าเศรษฐกิจฐานความรู้ ความรู้จึงเป็นเครื่องมือจำเป็นที่ขาดไม่ได้ ในสังคมสมัยใหม่นี้ความรู้ที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ จะช่วยแก้ปัญหาได้ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพลังสำคัญ สำหรับการอยู่รอดและการพัฒนา ทั้ง สำหรับบุคคลแต่ละคนและสำหรับสังคมประเทศชาติ โดยรวม

วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

ในขณะที่การจัดการศึกษามุ่งเป้าหมายระยะยาวสำหรับการพัฒนาของแต่ละบุคคล และการพัฒนาสังคม แต่การจัดการศึกษาโดยทั่วไปย่อมมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งบรรลุหลายประการ ได้แก่

๑. ให้บริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ โดยถ่ายทอดหรือปลูกฝังเนื้อหาความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ได้รับการศึกษาวางตัวได้เหมาะสมในสังคม และมีความสามารถประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ หรือตามโอกาสของแต่ละคนได้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่เรียกว่า โรงเรียน มหาวิทยาลัย ศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาปฐมวัย ทำหน้าที่ เป็นผู้ให้บริการทางการศึกษา

๒. เตรียมเด็กก่อนวัยเรียนให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ และจัดให้เด็กในวัยเรียนได้รับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง โดยส่งเสริมเกื้อหนุนให้เด็กก่อนวัยเรียนขั้นพื้นฐาน ได้มีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย เซวณปัญญา ความสนใจ ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการศึกษาระดับสูงขึ้นไป การจัดการส่วนนี้ โดยทั่วไปเป็นความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครอง

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น ส่วนเด็กในวัยเรียนทุกระดับจะได้รับ การศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมตัว ระดับพื้นฐาน และเพื่อมีความรู้ความสามารถ ในการประกอบอาชีพการงานต่อไป

๓. ให้โอกาสทางการศึกษา โดยเข้าถึงผู้รับบริการที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษามากติ ที่มีอยู่หลากหลาย การจัดการศึกษาลักษณะนี้มุ่งไปที่ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีฐานะ ยากจน ผู้ที่พลาดโอกาสได้รับการศึกษาในบางช่วงของชีวิต ผู้ที่มีปัญหาทางร่างกาย จิตใจ หรือ สติปัญญา การจัดการ ศึกษาเช่นนี้มักดำเนินการโดยสถานศึกษาเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนคน ตาบอด โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หรือโดยวิธีการอื่นนอกระบบและตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์การ เรียนรู้การศึกษาในระบบทางไกล เป็นต้น

๔. ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาระดับสูงในเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ มุ่ง ส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้พัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อประโยชน์ในการ ประกอบอาชีพ ซึ่งอาจดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการวิเคราะห์วิจัยระดับสูง มุ่งคิดค้น เนื้อหาสาระที่แปลกใหม่ จากเดิม นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น ด้าน การเกษตร การอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ สุขภาพ เป็นต้น มักดำเนินการในรูปแบบการ ประชุมสัมมนา การฝึกอบรม การดูงาน การฝึกปฏิบัติเฉพาะ ฯลฯ

๕. พัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้เต็มตามความสามารถ และตอบสนองวิสัยทัศน์ใน การพัฒนาประเทศ วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาข้อนี้เน้นการพัฒนามนุษย์ในลักษณะบูรณา การ คือให้มี ความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม ความคิด ความ สำนึก ความรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งตามปกติควรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา แต่หากสถานศึกษาไม่ สามารถดูแลให้ครบถ้วนได้ ก็ต้องจัดส่วน เสริมเติมในลักษณะการฝึกอบรมเฉพาะ การแทรกใน กิจกรรมการเรียนการสอนปกติ หรือการใช้สื่อต่างๆ ช่วยเสริม วัตถุประสงค์ส่วนนี้ยังรวมไปถึง การพัฒนาทักษะและคุณภาพของผู้ที่ทำงานแล้วหรือผู้ที่ผ่าน การศึกษาตามกระบวนการปกติ ให้ สามารถติดตามความรู้ใหม่ๆและวิทยาการที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นตัววัดความสามารถในการจัดการของผู้บริหาร จึงเป็น เรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์จากวัตถุประสงค์ที่ระบุ และผู้บริหารก็จะต้องได้รับการ ประเมินจากวัตถุประสงค์ที่กำหนดด้วยเป้าหมายด้วย

เป้าหมายของการจัดการศึกษา

เป้าหมายของการจัดการศึกษาในภาพรวมคือสมาชิกทุกคนในสังคม แต่เนื่องจากมวลชน เหล่านี้มี จำนวนมากมายเกินกว่าจะมีองค์กรใดสามารถจัดการศึกษาให้ครบถ้วนครอบคลุมได้ จึง ต้องมีการแบ่งกลุ่มประเภทของเป้าหมายออกตามความเหมาะสมในการจัด เช่น แบ่งตามอายุ แบ่งตามสาระเนื้อหา แบ่งตามลักษณะของบุคคล เป็นต้น

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอาจแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

๑. เด็กก่อนวัยเรียน เมื่อทารกคลอดออกจากครรภ์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ปู่ย่าตายาย ญาติ หรือคนเลี้ยงดู เป็นกลุ่มบุคคลเริ่มแรกที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงดู และขณะเดียวกันก็ให้การศึกษาอบรมด้วย การให้การศึกษา ลักษณะนี้ โดยทั่วไปยังไม่เป็นระบบ แต่เป็นธรรมชาติ จึงยังไม่ถือว่าเป็นการจัดการศึกษา

เมื่อทารกเติบโตขึ้นพอช่วยตนเองได้แล้ว พ่อแม่ซึ่งต้องมีภาระประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงลูก ไม่อาจ ดูแลบุตรได้ ก็ปล่อยให้อยู่ในการดูแลของบุคคลอื่น เช่น บุคคลในกลุ่มเครือญาติ หรือ มิฉะนั้นก็ต้องจ้างคนดูแล ทางเลือกอีกประการหนึ่งคือการส่งบุตรหลานเข้ารับการอบรมศึกษาใน ศูนย์การเรียนปฐมวัย ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งถือเป็นสถานศึกษาเบื้องต้นที่มีการจัดการศึกษา โดยมีผู้ดูแลที่ได้รับการศึกษา อบรมมาพอสมควรเป็นผู้ดูแล

เมื่ออายุถึงวัยประมาณสามขวบ สถานศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มนี้มีการจัดการศึกษาที่เป็นระบบและมีรูปแบบมากขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กวัยนี้เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการเตรียมความพร้อมเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวตามจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นต้น

๒. บุคคลในวัยเรียน ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนโดยทั่วไปหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐกำหนดให้ผู้ปกครองต้องนำไปเข้า เรียน คืออยู่ในข่ายการศึกษาภาคบังคับ โดยแต่ละประเทศกำหนดอายุไว้แตกต่างกันไปตามที่เห็นว่าเหมาะสม สำหรับประเทศไทยกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามเป็นการศึกษาภาคบังคับ และหากผู้ปกครองมีความพร้อมก็ส่งเสริมให้บุตรหลานของตนได้เรียนต่อสูงขึ้นไปอีกตามกำลังความสามารถระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ อาจแบ่งได้หลายระดับ ได้แก่

๒.๑ การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไป เป็นการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลในวัยเรียนในระบบ การเรียนในโรงเรียน ในครอบครัว หรือในสถานศึกษารูปแบบอื่น ในประเทศไทย การศึกษาขั้นพื้นฐานไล่เรียง กันไปตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมปีที่หก) ไปจนจบชั้นมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก) การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมักใช้เวลาประมาณสิบสองปีเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปลายของการศึกษาระดับนี้ เยาวชนที่สนใจศึกษาสายอาชีพแทนที่จะศึกษาสายสามัญ ก็ อาจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาสายอาชีพ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนอาชีวศึกษาระดับต้นต่างๆ ได้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒ การศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนที่มุ่งศึกษาต่อก็อาจเข้า ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ซึ่งรวมสถาบันอุดมศึกษา มาสายอาชีพต่ำกว่าปริญญาด้วย) ในกรณีที่ศึกษาระดับ ปริญญา ก็อาจศึกษาต่อเนื่องไปตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท เอก หรือศึกษาเฉพาะด้านหลังจากสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี โท เอก

๓. ผู้ด้อยโอกาส หรือบุคคลลักษณะพิเศษ กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นคนกลุ่มพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะ แตกต่างไปจากบุคคลปกติทั่วไป สิ่งที่ทำให้แตกต่างกันนั้นอาจเกิดจากฐานะทาง

เศรษฐกิจ คือคนจนที่ด้อยโอกาส ในการเล่าเรียนตามปกติ เช่น เด็กที่ผู้ปกครองไม่ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน เด็กไร้ผู้อุปการะ หรือความแตกต่าง อาจเกิดจากลักษณะทางร่างกายจิตใจและสมอง เช่น เด็กพิการ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีปัญหาทางจิตใจและ อารมณ์ เด็กอัจฉริยะ เป็นต้น ผู้ด้อยโอกาสหรือบุคคลลักษณะพิเศษเฉพาะเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับเด็กอื่น แต่การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนี้จำเป็นต้องจัดให้ตามรูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะและความจำเป็นสำหรับกลุ่มด้วย โดยอาจต้องมีครูที่ได้รับการอบรมมาเป็นการเฉพาะ ในกรณีที่ผู้ด้อยโอกาสร่วมเรียนในชั้นเรียนปกติ จำเป็นต้องให้ความสนใจผู้เรียนกลุ่มนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้ความอดทน ความเมตตา ความ เข้าใจ และความละเอียดละไมในการปฏิบัติต่อพวกเขา สำหรับผู้บริหารที่จัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ต้องมีความเข้าใจ มีทักษะ และได้รับการอบรมมาโดยเฉพาะอย่างพอเพียงในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

๔. ผู้มีงานทำ ผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้วเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่ง บุคคลเหล่านี้ได้รับการศึกษามาแตกต่างกันไป และมุ่งศึกษาเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลต่างกันไป ส่วนหนึ่งเข้าศึกษาระดับสูงขึ้นใน สถาบันการศึกษาปกติหรือเข้ารับการศึกษาด้านโครงการพิเศษ (เช่น โครงการศึกษาเฉพาะที่มีผู้จัดบริการให้ ในสถานที่ทำงาน โครงการศึกษาอบรมเฉพาะด้าน เป็นต้น) นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาอาจจัด การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การศึกษาสัญจรที่ผู้สอนตระเวนให้ความรู้ การศึกษาผ่านสื่อโทรคมนาคม การศึกษาโดยเอกสารหรือสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างๆ การจัดการศึกษา เช่นนี้ อาจมีการรับรองวุฒิให้หรืออาจไม่เทียบวุฒಿಯ่างเป็นทางการก็ได้ การจัดการอบรมสำหรับผู้มีงานทำ นั้น รวมถึงครูซึ่งต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องด้วย ครูจึงควรสนใจติดตามรับการอบรมตามหลักสูตร ต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตน

กลุ่มเป้าหมายนี้ นับวันจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิทยาการ และ เทคโนโลยีต่างๆ เกิดขึ้นรวดเร็ว จึงจำเป็นที่ผู้ทำงานแล้วควรได้รับสาระเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของตนตลอดเวลา

๕. ประชาชนทั่วไป ประชาชนโดยทั่วไปถือเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์สำหรับการเป็นพลเมืองที่ดีและการเพิ่มพูนความคิดความอ่านของตนอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาลักษณะนี้ถือเป็นส่วนเสริมจากการที่ ประชาชนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชน จากกลุ่มคนใกล้ชิด การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอาจทำโดยผ่านสื่อต่างๆ ได้ หลากหลาย แต่ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชากรให้รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และปรับตนเองกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้มักเป็นการจัด การศึกษาเสริมในรูปแบบ การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหลัก เนื่องจากเป้าหมายของการศึกษามีหลากหลาย ผู้นำชุมชนและท้องถิ่นจึงมีบทบาทในการสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับ

กลุ่มเป้าหมาย และร่วมสนับสนุนให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดบริการการศึกษาแก่กลุ่มเป้าหมายให้ครบถ้วนและเกิดประโยชน์ได้จริง

องค์ประกอบของการจัดการศึกษา

องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษามี ๘ องค์ประกอบ ได้แก่

๑. สารระเนื้อหาในการศึกษา ในกรณีที่มีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้จัดการศึกษามักจัดทำ หลักสูตรเป็นตัวกำหนดเนื้อหา หนดเนื้อหาสาระ หลักสูตรเหล่านี้อาจเป็นหลักสูตรกลางที่ใช้สำหรับการศึกษาแต่ละระดับ แต่ขณะเดียวกันก็ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถจัดเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับ ท้องถิ่นได้ด้วย เนื้อหาสาระในการศึกษานั้นควรทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งนี้ครูต้องทบทวนเนื้อหาสาระที่ตนสอนเพื่อปรับแก้ไขให้ถูกต้องทันสมัย และให้ข้อมูลที่ ถูกต้องแก่ผู้เรียน หากเห็นว่าเนื้อหาผิดพลาดหรือล้าสมัย ควรแจ้งผู้บริหารให้ทราบ

๒. ครู ผู้สอน หรือผู้ให้การเรียนรู้ ผู้ถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ได้แก่ครูและอาจารย์ ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพขั้นสูง บุคคลเหล่านี้ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีด้านเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอด เพื่อให้ สามารถถ่ายทอดความรู้และสาระวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับครูและอาจารย์คือต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการติดตามเรียนรู้เนื้อหาวิชาการวิชาชีพ ใหม่ ๆ และวิทยาการด้านการเรียนการสอน ตลอดเวลา บางกรณีต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ใหม่ ๆ ด้วย อนึ่ง ครูและอาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถในการประยุกต์สาระเนื้อหาและองค์ความรู้ใหม่ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

๓. สื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น อาคาร สถานที่ โต๊ะเก้าอี้ กระดาน เขียน หนังสือ แบบเรียน สมุด ดินสอ ตลอดถึงอุปกรณ์ที่ทันสมัยที่มีราคาแพงทั้งหลาย เช่น อุปกรณ์ใน ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เหล่านี้ สื่อและอุปกรณ์เหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่ จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลให้สิ่งเหล่านี้มีอย่าง เพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้ และใช้สื่อเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้เกิดการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ครูที่มีคุณภาพต้องสามารถผลิตและพัฒนาสื่อและอุปกรณ์การศึกษาสำหรับ การสอนของตนด้วย

๔. รูปแบบวิธีการเรียนการสอน การศึกษายุคใหม่นั้นมีความแตกต่างไปจากการศึกษายุคก่อนซึ่ง เน้นที่ตัวครู ระบบการศึกษายุคใหม่เน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ดังนั้น รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่จึงแตกต่างไปจากเดิม จึงเกิดคำว่า “ปฏิรูปการเรียนรู้” ซึ่งนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การระดมความคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำขมนอกสถานที่เรียน การใช้อุปกรณ์เครื่องมือ ประกอบ รูปแบบวิธีการเรียนการสอนใหม่นี้ ผู้สอนพึงระมัดระวังเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนแต่ละ กลุ่ม และจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ประกอบกับการทำความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนของตน

๕. ผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่สนับสนุนการศึกษา ในการจัดการศึกษา ยังมีผู้ที่รับผิดชอบที่ อาจไม่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดโดยตรงอีกหลากหลาย ได้แก่ ผู้บริหารซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตนรับผิดชอบให้ เป็นไปโดยเรียบร้อย นำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และยังคงจำเป็นต้องมีบุคลากรทางการศึกษาอื่นร่วมด้วย เช่น เจ้าหน้าที่ธุรการ งานทะเบียน งานโภชนาการและสุขอนามัย รวมทั้งฝ่ายสนับสนุนอื่นๆ

๖. เงินทุนสนับสนุน การจัดการศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนอาจเป็นรัฐบาล ในฐานะ ผู้รับผิดชอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้ปกครอง ผู้เรียน ชุมชน เป็นต้น เงินทุนเหล่านี้เป็นองค์ประกอบ สำคัญที่ช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดผลตามเป้าหมาย

๗. สถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม การจัดการศึกษาในระบบที่ยังต้องอาศัยชั้นเรียนยังเป็น สิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียน และบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาด ไม่ได้ ถึงแม้จะมีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลก็ตาม ก็ยังต้องมีสถานที่สำหรับการบริหารจัดการ การผลิตและถ่ายทอดสื่อ หรือการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ยังต้องใช้อาคารเป็นสถานที่สำหรับ จัดการเรียนการสอน สิ่งที่ผู้บริหารและผู้จัดการศึกษาต้องสนใจดูแลคือความเพียงพอ เหมาะสม ปลอดภัยและการมีบรรยากาศแวดล้อมที่เอื้อการเรียนรู้ ส่วนครูก็ต้องรับผิดชอบในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ เหมาะสม หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณปรับปรุงก็ควรแจ้งผู้บริหาร ให้ช่วยดำเนินการ

๘. ผู้เรียนหรือผู้ศึกษาถือเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นที่สุดของการจัดการศึกษา เพราะผู้เรียน คือผู้รับการศึกษา และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การปรับเปลี่ยนความรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจึงครอบคลุมขั้นตอนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของ ผู้เรียน ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้อบรม การให้การศึกษาอบรม การประเมิน และการส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมจึงมิได้จำกัดวงแคบเฉพาะใน สถานที่ แต่มุ่งที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีปรัชญาพื้นฐานสำคัญคือ “ทุกคนต้องเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษา และการศึกษาต้องจัดสำหรับคนทุกคน”

ดัชนีชี้วัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษานั้นเน้นที่คุณภาพของผลผลิตของกระบวนการศึกษาเป็นหลัก ส่วน ปริมาณเป็นปัจจัยรอง กล่าวคือ การจัดการศึกษาต้องมุ่งถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในเชิงคุณภาพเป็นเกณฑ์ โดยมีดัชนีชี้วัดบางประการ^๑ ดังต่อไปนี้

๑. คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนถือว่าเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษา คำว่า "คุณภาพของ ผู้เรียน" มีความหมายครอบคลุมหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะ และพฤติกรรม ดัชนีชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนซึ่งจะใช้วัดผลการจัด

^๑ ปรัชญา เวสารัชช., (๒๕๕๔). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์ หน้า ๙

การศึกษาต้องเป็นผลทางตรงหรือทางอ้อม ที่มาจากการจัดการศึกษา ไม่ใช่ผลบังเอิญหรือผลที่ไม่เกี่ยวข้องกัน เช่น สถานศึกษาอาจสอนไม่ดี แต่นักเรียน ทำคะแนนผลสอบได้ดีเพราะไปรับการสอนพิเศษ หรือผู้ปกครองกวาดขันดูแลและสั่งสอนเพิ่มเติม ในแง่ คุณภาพของผู้เรียน ครูควรกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (วัตถุประสงค์ที่วัดได้จริง) ที่มุ่งให้เกิดขึ้น อัน เป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนของครู และประเมินวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพื่อวัดประสิทธิภาพของวิธีการสอนของตน

๒. คุณภาพของการจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนขึ้นกับปัจจัยหลาย ประการซึ่งเป็นปัจจัยชี้วัดในระบบประกันคุณภาพการศึกษา เช่น คุณภาพของครู สภาพแวดล้อม รูปแบบ และระบบการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ นำมากำหนดเป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพของการจัดการศึกษาได้ ครูต้องถือว่าการพัฒนาคุณภาพของการสอนนั้น เป็นความท้าทายของอาชีพครู และต้องไม่หยุดยั้งในการปรับปรุงคุณภาพดังกล่าว ทั้งโดยการค้นคิดเองหรือการเข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อศิษย์ของตน

๓. ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องใช้จ่าย ความคุ้มค่าจึงถือเป็นดัชนี ชี้วัดการจัดการศึกษาด้วย คำว่าความคุ้มค่านี้มีได้หมายถึงการประหยัดด้านงบประมาณแต่เพียงอย่างเดียว แต่ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา นั้นให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ บ่อยครั้งเราพบว่า ค่าใช้จ่ายการจัด การศึกษาในระบบโรงเรียนอาจสูงกว่าการจัดการศึกษานอกระบบ แต่ต้องถือว่าคุ้มค่า เพราะผู้เรียนมีโอกาส ได้ร่วมในสังคม มีเพื่อน มีผู้ใหญ่ให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่างๆ แต่ในทางตรงกันข้าม หากพบว่าการจัดการศึกษา ในชั้นเรียนนำไปสู่การติดยาเสพติด การมั่วสุมทางเพศ ความเสื่อมทางศีลธรรม หรือความไม่ปลอดภัยต่อ สุขภาพและชีวิต ก็ต้องถือว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สร้างผลดังกล่าวไม่คุ้มค่า และหาก การศึกษา ของทั้งระบบโรงเรียนนำไปสู่สถานะอันไม่พึงปรารถนานานัปประการ ก็จำเป็นที่ผู้รับผิดชอบการจัด การศึกษาหรือผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต้องทบทวนแก้ไขโดยเร็ว

๔. ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ผลลัพธ์หรือผลสะท้อนหมายถึงผลต่อเนื่องที่เกิดจากการจัด การศึกษา เช่น นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดแห่งหนึ่งได้คะแนนระดับดี ถือเป็น ส่วน หนึ่งของคุณภาพผู้เรียน ส่วนนักเรียนจากโรงเรียนนี้สามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงได้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้ และการที่ศิษย์เก่าของโรงเรียนไปประสบ ความสำเร็จในอาชีพการงาน ก็ถือเป็นผลลัพธ์ ต่อเนื่องกันไป ส่วนผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาในภาพรวม ของประเทศหนึ่ง ก็พิจารณาได้จาก ความเจริญของประเทศ สภาพปัญหาภายในประเทศ หรือความสามารถ ในการแข่งขันของ ประเทศ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ส่วนหนึ่งอันเกิดจากคุณภาพของประชากรที่ได้รับการศึกษาของ ประเทศ เป็นต้น

ดัชนีชี้วัดข้างต้นนี้เป็นเพียงตัวบ่งชี้กว้างๆ ที่ผู้บริหารต้องไปแจกแจงรายละเอียดเพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของการบริหาร ครุณาไปกำหนดเป้าหมายผลการสอนของตน ส่วนผู้แทนชุมชนและท้องถิ่นหรือผู้ปกครอง อาจเลือกประยุกต์เพื่อประเมินความสำเร็จของการเรียนการสอนหรือการจัดการศึกษา ทั้งนี้ การกำหนดดัชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวมิได้มุ่งเพียงประเมินความดีความชอบหรือฐานะตำแหน่งของบุคคลแต่ควรนำไปใช้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ทราบสถานภาพของตนเอง เปรียบเสมือนกระจกส่องตัวเอง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงพัฒนาหรือแสวงหาการช่วยเหลือสนับสนุนต่อไป

๒.๒ การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้บริหารเจ้าหน้าที่ คณะครูและนักเรียนร่วมมือกันในการบริหารจัดการที่ดี จึงจะประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอเสนอในส่วนของการบริหารจัดการ ๔ ประเด็น คือ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล เพื่อประกอบการศึกษา ดังนี้

๒.๒.๑ ด้านหลักสูตร

๑) ความหมายด้านหลักสูตร

ทาบบา (Taba)^๒ กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่จัดทำขึ้น เพื่อระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล การเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรเป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายใหม่ที่วางไว้

চারং บัวศรี^๓ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง แผนที่ใช้ออกแบบจัดขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

สุนีย์ ภูพันธ์^๔ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ระบุมวลประสบการณ์ที่กำหนดไว้ของหลักสูตรอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ เจตคติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

มาร์ช และวิลลี (Marsh & Willis)^๕ ได้รวบรวมความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

^๒ ทาบบา, (Taba, ๑๙๖๗ อ้างถึงใน สุนีย์ ภูพันธ์, ๒๕๕๖, หน้า ๑๙.)

^๓ চারং บัวศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๖.)

^๔ สุนีย์ ภูพันธ์, (๒๕๕๖, หน้า ๑๙.)

^๕ มาร์ช และวิลลี, (Marsh & Willis, ๒๐๐๓ อ้างถึงใน สิทธิพล อาจอินทร์, ๒๕๕๗, หน้า ๔)

๑. หลักสูตรคือวิชาความรู้ที่ถาวรไม่เปลี่ยนแปลง (Curriculum as permanent subject)
๒. หลักสูตรคือวิชาที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันมากที่สุด (These subjects are the most useful for living in contemporary society)
๓. หลักสูตรคือแผนการเรียนรู้ทั้งหมดที่โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ (All planned learning for which the school is responsible)
๔. หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับภายใต้การแนะของโรงเรียน (All the experience learners have under the guidance of the school)
๕. หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับจากรายวิชาที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต (All the experience that learners have in the course of living)

โอลิวา (Oliva)^๖ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร คือ

๑. สิ่งที่ใช้สอนในโรงเรียน
๒. ชุดวิชาที่เรียน (Set of Subject)
๓. เนื้อหา (Content)
๔. โปรแกรมการเรียน (Program of Studies)
๕. ชุดของสิ่งที่ใช้ในการเรียนการสอน (Set of Materials)
๖. ลำดับของกระบวนวิชา (Sequence of Courses)
๗. จุดประสงค์ที่นำไปปฏิบัติ (Performance Objective)
๘. กระบวนวิชาที่ศึกษา (Course of Study)
๙. ทุกสิ่งที่สอนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่โรงเรียนเป็นผู้จัด
๑๐. ทุกสิ่งที่กำหนดขึ้นโดยบุคคลในโรงเรียน
๑๑. ลำดับของกิจกรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการโดยผู้เรียน
๑๒. ประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งเกิดจากระบบการจัดการของ

โรงเรียน

ภิญโญ สาร^๗ ให้ทัศนะว่าหลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนตามลำดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจของนักเรียนและตามความต้องการของสังคม ทั้งนี้รวมทั้งประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกเวลาเรียนตามปกติในโรงเรียน

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์^๘ ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความหมาย ๓ ประการ คือ

๑. หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎีหลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

^๖ โอลิวา, (Oliva, ๒๐๐๕ อ้างถึงใน สิทธิพล อาจอินทร์, ๒๕๕๗, หน้า ๕)

^๗ ภิญโญ สาร, (๒๕๖๐, หน้า ๑๐๕)

^๘ ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๕๗, หน้า ๒๕)

๒. หลักสูตรเป็นระเบียบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิตได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

๓. หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งประสงค์จะอบรมฝึกฝน ผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สรุป หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ผู้สอนสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นมวลมนุษยชาติที่สมบูรณ์เป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคตตามเจตนารมณ์ของหลักการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการประมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ประสบการณ์ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๒) ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นแผนโครงการที่กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลไว้ล่วงหน้าอย่างมีแบบแผนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้บริหารในการจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุกๆ ด้าน ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

สุนีย์ ภูพันธ์^๙ ให้ทัศนะความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

๑. หลักสูตรเป็นเสมือนบ้านหลอมผลเมืองให้มีคุณภาพ
๒. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
๓. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษาในระดับโรงเรียน
๔. หลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
๕. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
๖. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่เป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง
๗. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้าง ที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบาเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

^๙ สุนีย์ ภูพันธ์, (๒๕๕๙, หน้า ๑๗)

๘. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

๙. หลักสูตรย่อมทานายลักษณะของสังคมในอนาคตต่อที่จะเป็นเช่นไร

๑๐. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่รวมในสังคม และบาเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ศิริพร ชีปนวัฒนา^{๑๐} ให้ทัศนะความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

๑. หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการศึกษาของชาติทุกระดับ

๒. หลักสูตรเป็นแนวทางและเป็นเกณฑ์ในการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาประเภทเดียวกันเพื่อจะได้มาตรฐานเดียวกัน

๓. หลักสูตรเป็นหลักเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นคู่มือของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อจะได้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

๔. หลักสูตรเป็นแนวทางในการเลือกอนาคตทางการศึกษาของนักเรียน

๕. หลักสูตรเป็นเครื่องชี้บ่งความเจริญของชาติ คุณภาพของประชากรเป็นผลเนื่องมาจากหลักสูตรที่จัดทำขึ้นว่าจะหล่อหลอมคนออกมาในรูปแบบใด

๖. หลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษา การบริหารการศึกษาและการควบคุมมาตรฐานการศึกษา

ปิยะดา พูลทาจกร^{๑๑} ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกระดับ เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาหรือหลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษามุ่งจุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษา ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพย่อมทำให้ประเทศนั้นสามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในประเทศได้อย่างเต็มที่

ฉันท ชาติทอง^{๑๒} ให้ทัศนะว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณลักษณะที่สังคมคาดหวัง หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้ โดยหลักสูตรมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลสามารถปลูกฝังพฤติกรรม คุณธรรมจริยธรรม วางรากฐานความคิดที่เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจการเมืองการปกครองเพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสามารถทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเองและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพนอกจากนี้ยังเป็นโครงการแผนงาน ข้อกำหนดที่ชี้แนะให้ผู้บริหารการศึกษา

^{๑๐} ศิริพร ชีปนวัฒนา, (๒๕๔๘, หน้า ๔๙.)

^{๑๑} ปิยะดา พูลทาจกร, (๒๕๕๙, หน้า ๓-๔.)

^{๑๒} ฉันท ชาติทอง, (๒๕๖๐, หน้า ๔-๕.)

ครู อาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

สรุปหลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนการศึกษาการบริหารการศึกษาและการควบคุมมาตรฐานการศึกษาเป็นเสมือนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อบรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและหลักสูตรคือ การนำเอานโยบายไปสู่การปฏิบัติจริงหรือการแปลงหลักสูตรนำไปสู่การสอนเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามกับผู้เรียนโดยตรง

๓) องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสำคัญทำให้เห็นโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบว่าหลักสูตรประกอบด้วยอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นแนวทางให้นักการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ใช้องค์ประกอบต่างๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ทัศนะถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้

วนิดา เดชตานนท์^{๑๓} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๓ อย่าง คือ

๑. ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
๒. เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ต้องการให้เด็กได้รับรวมทั้งวิธีการจัด
๓. การประเมินผล

ภิญโญ สาร^{๑๔} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๓ ประการ คือ

๑. มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่วไปและมีวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งเฉพาะระดับชั้นและเฉพาะวิชา
๒. มีเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกและจัดระเบียบวางลำดับไว้แล้วอย่างเหมาะสมตามทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีการสอน

๓. มีโครงการหรือคำแนะนำในการวัดหรือประเมินของการเรียนการสอนไว้ด้วย

อึ้ง บัวศรี^{๑๕} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี ๔ ประการ คือ

๑. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา

๒. จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบ

๓. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชาหรือกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์

^{๑๓} วนิดา เดชตานนท์, (๒๕๕๘, น .๕.)

^{๑๔} ภิญโญ สาร, (๒๕๖๐, หน้า ๑๒๙.)

^{๑๕} อึ้ง บัวศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๘-๙.)

๔. จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังเรียนวิชานั้น
 ๕. เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มีส่วนทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ
 ๖. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถหลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้
 ๗. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้
 ๘. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
 ๙. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- สรุปว่าหลักสูตรที่ดี มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลได้ตามที่ต้องการควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย ๔ ประการ คือ
๑. จุดประสงค์เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าการจัดการศึกษานั้นผู้เรียนได้รับผลเป็นเช่นไร
 ๒. เนื้อหาวิชาเป็นการเลือกสรรเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างดี
 ๓. การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการนำเนื้อหาของหลักสูตรไปดำเนินการสอนเพื่อให้บรรลุตามที่ต้องการ
 ๔. การประเมินผลเป็นการตรวจสอบเพื่อประเมินดูว่าหลักสูตรที่นำไปใช้นั้นเป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่อย่างไร

๔) การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำอุดมการณ์จุดหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้อันที่ถ่วงอย่างดีแล้วไปให้ผู้เรียน ขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้มีความสำคัญยิ่งกว่าขั้นตอนใดๆ ทั้งหมด เป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตร ถึงแม้หลักสูตรจะสร้างไว้ดีเพียงใดก็ตาม ยังไม่สามารถจะกล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ถ้าหากว่าการนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินไปอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ดีเพียงพอ ความล้มเหลวของหลักสูตรก็จะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นการนำหลักสูตรไปใช้จึงมีความสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องหาความเข้าใจกับวิธีการขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามความมุ่งหมายทุกประการ การมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

สุมิตร คุณากร^{๑๖} ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติจริง และเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยมีกิจกรรมที่จะกระทำได้ ๓ ประเภท คือ

๑. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
๒. การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร
๓. การสอนของครู

สังัด อุทรานันท์^{๑๗} ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน ได้แก่ การจัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตรและการนิเทศการใช้หลักสูตร

চার্জ บัวศรี^{๑๘} ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอน สำหรับสอนเป็นประจำทุกวัน

บุญเลี้ยง ทุมทอง^{๑๙} ให้ทัศนะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การดำเนินงานและ กิจกรรมต่างๆ ในอันที่จะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นดำเนินไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นับตั้งแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมและการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการศึกษาถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ไปสู่ผู้เรียนการจะพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาได้ตรงตามจุดมุ่งหมายนั้น ต้องอาศัยการจัดทำหลักสูตรที่ดี มีความทันสมัย สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและ ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ได้จริง

๒.๒.๒ ด้านการจัดการเรียนการสอน

๑) ความหมาย

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้
 อารมณ์ ใจเที่ยง^{๒๐} ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน

สุมน อมรวิวัฒน์^{๒๑} ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอน หมายถึง สถานการณ์อย่างหนึ่งที่มีสิ่ง ต่อไปนี้เกิดขึ้น ได้แก่

๑. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียนนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม และครูกับนักเรียนกับสิ่งแวดล้อม

^{๑๖} สุมิตร คุณากร, (๒๕๖๐, หน้า ๑๐๘)

^{๑๗} สังัด อุทรานันท์, (๒๕๕๙, หน้า ๒๖๐)

^{๑๘} চার্জ บัวศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๑๖๕)

^{๑๙} บุญเลี้ยง ทุมทอง, (๒๕๕๗, หน้า ๒๖๓)

^{๒๐} อารมณ์ ใจเที่ยง, (๒๕๕๗, หน้า ๒.)

^{๒๑} สุมน อมรวิวัฒน์, (๒๕๕๗, น .๑.)

๒. ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

๓. ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ใหม่นั้นไปใช้ได้

บุญชม ศรีสะอาด^{๒๒} ให้ทัศนะว่าการเรียนการสอนต้องอาศัยการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดดำเนินการของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมด้วยตนเอง

ชาญชัย ยมดิษฐ์^{๒๓} ให้ทัศนะว่าการสอนเป็นหน้าที่ของครูถึงแม้ว่าสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากมาเพียงใดก็ตาม แต่ความสำคัญและความจำเป็นของครู ก็ยังคงมีอยู่ เนื่องจากครู คือ ผู้ที่ก่อและพัฒนาการโดยรอบด้านขึ้นในตัวของผู้เรียน ดังนั้นภารกิจหลักของครู คือ การสอนหรือการให้การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดในการที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ครูจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งต่อคุณภาพการศึกษา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายและได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดนั้นสถานศึกษาและผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง ต่อไปนี้

๑. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. ให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ค้นคว้า แสวงหาความรู้อย่างอิสระ

๓. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัดความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

๔. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนรู้หลากหลายและเหมาะสมกับตนเอง

๕. ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำ ได้คิดเป็น ทาเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

๖. ใช้สื่อที่หลากหลายรวมทั้งภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างสมดุลในลักษณะบูรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ทิศนา แคมมณีและคณะ^{๒๔} ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

^{๒๒} บุญชม ศรีสะอาด, (๒๕๖๐, น ๑-๒.)

^{๒๓} ชาญชัย ยมดิษฐ์, (๒๕๕๘, หน้า ๖๖, ๗๐, ๘๘-๙๔, ๑๐๖-๑๐๗.)

^{๒๔} ทิศนา แคมมณีและคณะ, (๒๕๕๙, หน้า ๒๖.)

สรุปการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อถ่ายทอดความรู้ความคิดหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เจตคติ และพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยกระบวนการจัดการเรียน การสอนต่างๆ ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

๒) องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้านทุกสิ่งทุกอย่าง เกี่ยวข้องกับการสอนและมีส่วนส่งเสริมให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ จัดเป็นองค์ประกอบของ การเรียนการสอนทั้งสิ้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของการ เรียนการสอนไว้ดังนี้

๑. ด้านผู้สอน หมายถึง ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่างๆครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการ เรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน คณาจารย์ หมายความว่า บุคลากรผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับ ปริญญาของรัฐและเอกชน

ทิตนา แชมมณี^{๒๕} ให้ทัศนะว่าผู้สอน หมายถึง บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน หลายประการ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในสาระที่สอน ความสามารถแรงจูงใจในการสอน ความ สุขภาพของผู้สอน ความพร้อมของผู้สอน บุคลิกลักษณะของผู้สอน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการจัดการ เรียนการสอนและต่อพฤติกรรมการสอนของผู้สอนส่งผลถึงกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ใน การเรียนรู้ของผู้เรียน

๑.๑ ผู้สอนที่ดีควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. พอใจในการสอน ชอบสมาคมและชอบทำงานร่วมกับผู้เรียน
๒. มีความรู้เพียงพอเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปและธรรมชาติของผู้เรียนเข้าใจ วัตถุประสงค์ของโครงการศึกษา ซึ่งคนมีส่วนร่วมและพยายามปฏิบัติงานเพื่อผลสำเร็จด้วย วัตถุประสงค์นั้นๆ
๓. รู้วิธีแนะแนวทางในการเรียน มีความรู้ ความสามารถที่จะใช้วิธีสอนต่างๆให้ ได้ผลดี
๔. มีความรู้ดีเป็นพิเศษในวิชาที่ตนรับผิดชอบสอน
๕. สามารถสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนยกย่องนับถือกัน
๖. เป็นผู้แสวงหาความเจริญในด้านงานอาชีพใฝ่ตนแสวงหาวิธีที่จะปรับปรุงตน เพื่อให้เกิดความชำนาญและมีประสิทธิภาพในงานของตนอย่างรอบคอบและให้ความร่วมมือกับ เพื่อนผู้สอนด้วยกัน

^{๒๕} ทิตนา แชมมณี, (๒๕๕๘, หน้า ๑๗)

สรุปผู้สอน หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่สอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนเพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันฉะนั้นผู้สอนหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนด้วยวิธีการที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

๑.๒ บุคลิกภาพของผู้สอน

ชม ภูมิภาค^{๒๖} กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้สอนทุกคนต้องมีและต้องสร้างขึ้นให้เป็นรูปธรรม ให้เกิดการยอมรับและศรัทธาจากผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในอาชีพ ดังนั้นผู้สอนต้องมีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไปและบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงานบุคลิกภาพที่ดีในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

๒. ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนในโรงเรียนระดับอนุบาล ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (บางครั้งอาจใช้ในความหมายกว้าง หมายถึง ผู้ศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมดก็ได้)นักเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งบุคลิก สติปัญญา ความถนัด ความสนใจและความสมบูรณ์ของร่างกายผู้เรียนควรมีโอกาสร่วมคิดร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอนและมีโอกาสเลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมภายใต้การแนะนำของผู้สอน

สุพิศ ทองมาก^{๒๗} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการสอนมี ๓ ประการ ดังนี้

๑. ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้บุคลิกภาพและความสามารถของครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพที่ดีและรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๒. นักเรียนหรือผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ เท่ากับผู้สอนความสำเร็จในการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรเป็นผู้แนะนำ แนะนำและจัดมวลประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

๓. สิ่งที่จะสอนได้แก่ เนื้อหาวิชาต่างๆ ครูจะต้องจัดเนื้อหาให้มีความสัมพันธ์กัน น่าสนใจเหมาะสมกับวัย ระดับชั้นและสภาพแวดล้อมต่างๆ ของการเรียนการสอน

ดิเรก เนียมคา^{๒๘} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการเรียนการสอนมี ๗ ประการ ดังนี้

๑. ครูผู้สอน
๒. ผู้เรียน
๓. หลักสูตร
๔. วิธีสอน

^{๒๖} ชม ภูมิภาค, (๒๕๕๙, หน้า ๓๑.)

^{๒๗} สุพิศ ทองมาก, (๒๕๕๖, หน้า ๔-๕.)

^{๒๘} ดิเรก เนียมคา., (๒๕๕๘, หน้า ๑)

๕. วัตถุประสงค์ของการสอน

๖. สื่อการสอน

๗. การประเมินผล

อาภรณ์ ใจเที่ยง^{๒๙} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนมี ๒ ด้าน คือ

๑. ด้านองค์ประกอบรวมหมายถึงองค์ประกอบด้านโครงสร้างที่มาประกอบกันเป็นการสอนซึ่งประกอบด้วย

๑.๑ ครู

๑.๒ นักเรียน

๑.๓ หลักสูตร

๒. ด้านองค์ประกอบย่อย หมายถึง องค์ประกอบด้านรายละเอียดของการสอน ซึ่งจะทำให้การสอนสมบูรณ์ ได้แก่

๒.๑ การตั้งจุดประสงค์

๒.๒ การกำหนดเนื้อหา

๒.๓ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๔ การใช้สื่อการสอน

๒.๕ การวัดผลประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์^{๓๐} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการและการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอนการจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน

สุวิมล ว่องวานิช^{๓๑} ให้ทัศนะว่าการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

๑. ครูหรือผู้สอน

๒. นักเรียนหรือผู้เรียน

๓. หลักสูตร

๔. วิธีการสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน

๕. สื่อการสอน

๖. การประเมินผล

สรุปองค์ประกอบของการเรียนการสอนมีทั้งองค์ประกอบรวมและองค์ประกอบย่อย องค์ประกอบรวมเป็นส่วนสร้างให้เกิดการสอน ส่วนองค์ประกอบย่อยเป็นส่วนเสริมให้การสอนมีความสมบูรณ์มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

^{๒๙} อาภรณ์ ใจเที่ยง, (๒๕๕๗, หน้า ๒)

^{๓๐} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๕๗, หน้า ๕๔)

^{๓๑} สุวิมล ว่องวานิช, (๒๕๕๙, หน้า ๔-๕)

๓. **หลักพื้นฐานในการเรียนการสอน** คือ การดำเนินงานทุกอย่างจำเป็นต้องมีหลักการ เป็นเครื่องยึดถือเพื่อให้งานดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการสอนก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องมี หลักการสอนเพื่อให้งานการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร ดังนั้นหลักการสอนจึงเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญ สำหรับผู้เป็นครูแม้ว่าผู้สอนแต่ละคน จะมีเทคนิคการสอนเฉพาะตนแต่ก็ยึดหลักการพื้นฐานเดียวกัน ในเรื่องของหลักการพื้นฐาน สำหรับการสอนนี้ มีนักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้หลายท่าน ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)^{๓๒} ให้ทัศนะว่าหลักการสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่ง เรียกได้ว่าเป็นลีลาในการสอน ๔ อย่าง ดังนี้

๑. สันตัสสนา อธิบายให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง เหมือนจูงมือไปดูให้เห็นกับตา
๒. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริงด้วย ชวนให้คล้อยตาม จนต้องยอมรับและนำไป ปฏิบัติ

๓. สมุตเตชชา เร้าใจให้แก่วก้า บังเกิดกำลังใจ ปลุกให้มีอุตสาหะแข็งขัน มั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จได้ไม่หวั่นและย่อท้อต่อความเหนื่อยยาก

๔. สัมปหังสนา ชโลมใจให้ชุ่มชื่น ร่าเริง เบิกบาน ฟังไม่เบื่อและเปี่ยมด้วยความหวังเพราะมองเห็นคุณประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติอาจกล่าวสั้นๆ ว่า แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า ร่าเริง หรือชี้ชัด เชิญชวน คึกคัก เบิกบาน

ฉวีวรรณ สุวรรณภาและคณะ^{๓๓} ให้ทัศนะว่าหลักการสอนควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ ๑) มีวัตถุประสงค์ในการสอนที่แน่นอน ๒) มีวิธีการสอนที่ดี ๓) มีวิธีการประเมินผลที่ดี

๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน

๑. ความหมายของสื่อการเรียนการสอน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ ดังนี้กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนรู้อาจหมายถึง วิธีการหรือกระบวนการวัสดุของจริงเครื่องมือที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ^{๓๔} ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความเข้าใจ เกิดการเรียนรู้และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี สื่อธรรมชาติ การเลือกสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนควรคำนึงถึงความน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตามเป็นสื่อที่

^{๓๒} พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตโต), (๒๕๕๙, หน้า ๘-๑๒)

^{๓๓} ฉวีวรรณ สุวรรณภาและคณะ, (๒๕๕๗, หน้า ๕)

^{๓๔} กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๗, หน้า ๔๕-๔๗)

เข้าใจง่าย กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้และที่สำคัญ คือ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์^{๓๕} ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่น่าความรู้ไปสู่ผู้เรียนอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์หรือไม่ใช้สิ่งพิมพ์ก็ได้

อาภรณ์ ใจเที่ยง^{๓๖} ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนช่วยสร้างความเข้าใจชัดเจนขึ้นและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นตลอดจนจำได้นาน สื่อการเรียนการสอนแบ่งได้เป็นสื่อประเภทวัสดุ เช่น ของจริง รูปภาพ หนังสือ เป็นต้นสื่อประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายโพรเจคเตอร์ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และสื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ กิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดทำขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน

๒. คุณค่าและความสำคัญของสื่อในกระบวนการเรียนการสอนสื่อการเรียนนับว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนหรือเป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องคุณค่าและความสำคัญของการเรียนการสอนนี้ มีนักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้ ดังนี้

สันหัต ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข^{๓๗} ให้ทัศนะว่าความสำคัญของการเรียนการสอนมี ดังนี้

๑. การที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น สื่อการสอนจึงมีความสำคัญในการปรับปรุงการสอนเพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียน

๒. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐาน หรือภูมิหลังของนักเรียนที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากการย้ายจากถิ่นอื่นๆ ไปเรียนรวมกันในห้องเรียน หากครูรู้จักใช้สื่อการสอนและมีเทคนิคที่ดีพอ

๓. นักเรียนที่มีประสบการณ์หรือพื้นฐานภูมิหลังที่ดีแล้วย่อมต้องการครูที่มีวิธีสอนที่ดีสื่อการสอนจะช่วยทำให้การสอนของครูบรรลุเป้าหมายได้

๔. นักเรียนที่อยู่ในสภาพเสียเปรียบหรือผู้ยากไร้ อาจได้ประโยชน์จากสื่อการสอนที่ครูจัดเตรียมไว้

ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม^{๓๘} ให้ทัศนะว่าคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนว่าสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาในลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. ด้านการสอนสื่อสามารถช่วยสอนแทนครูได้

๒. ด้านผู้เรียนสื่อสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามลำดับ

ความสามารถ

^{๓๕} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๕๗, หน้า ๒๐๗)

^{๓๖} อาภรณ์ ใจเที่ยง, (๒๕๕๗, หน้า ๑๙๐-๑๙๑)

^{๓๗} สันหัต ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข, (๒๕๕๗, หน้า ๔๓)

^{๓๘} ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม, (๒๕๕๘, หน้า ๑๐-๑๒)

๓. ด้านผู้บริหาร สื่อการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษาลดงบประมาณทางการศึกษา ควบคุมมาตรฐานการเรียนการสอนของครูบริหารหลักสูตรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

๔. ด้านหลักสูตรสื่อสามารถช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้หลักสูตรสามารถทำให้หลักสูตรเปิดกว้างได้ รวมทั้งให้หลักสูตรเกิดการยึดหยุ่น

วาสนา ชาวหา^{๓๙} ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนการสอนมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในฐานะเป็นตัวกลางที่จะช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

๑. การเพิ่มจำนวนนักเรียน สื่อการสอนมีความสำคัญ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสอนเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

๒. สื่อการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐาน หรือภูมิหลังของนักเรียนที่แตกต่างกัน

๓. สื่อการสอนช่วยทำให้ครูสอนได้ดีขึ้นและช่วยทำให้การสอนของครูบรรลุเป้าหมาย

๔. สื่อการสอนสำเร็จรูปช่วยให้นักเรียนอยู่ในสภาพเสียเปรียบหรือผู้ยากไร้สามารถเรียนได้ทัดเทียมผู้มีฐานะดีกว่า

ชาญชัย ยมดิษฐ์^{๔๐} ให้ทัศนะว่าคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนว่าสื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าหรือลักษณะพิเศษต่างๆ ภายในตัวสื่อเองและมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนซึ่งคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปสรุปได้ ดังนี้

๑. ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียน

๒. ทำให้เนื้อหาวิชาความรู้ที่สอนมีความหมายต่อนักเรียนมากขึ้น

๓. ได้รับความสนใจของผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้กว้างขวางมากขึ้น

๔. เป็นเครื่องมือชี้แนะการตอบสนองของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยใช้เทคนิคแบบใด

๕. สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ ทางกายภาพได้

๖. ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการเรียนต่างๆ เช่น การแก้ปัญหา

๗. เป็นเครื่องมือสำหรับครูในการวินิจฉัยผลการเรียนและช่วยในการสอนซ่อมเสริม

สรุป สื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมากคือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น ด้านปริมาณและประหยัดเวลาในการเรียนรู้

^{๓๙} วาสนา ชาวหา, (๒๕๕๗, หน้า ๑๕-๑๖)

^{๔๐} ชาญชัย ยมดิษฐ์, (๒๕๕๘, หน้า ๑๓๙-๑๔๐)

ตลอดจนสื่อบางชนิดสามารถทดแทนการสอนของครูได้สามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายได้

๓. ประเภทของสื่อการเรียนการสอน สื่อการสอนมีอยู่หลายลักษณะหลายประเภท ซึ่งผู้รู้ทางเทคโนโลยีทางการศึกษาหลายท่านได้จัดแบ่งแตกต่างกันออกไปในเรื่องประเภทของสื่อการสอนนี้ได้มีนักการศึกษาแสดงทัศนะไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม^{๔๑} ให้ทัศนะว่าสื่อการเรียนการสอนสามารถจัดแบ่งได้ ๓ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. สื่อการสอนประเภทวัสดุ (Materials) ได้แก่ สื่อที่มีขนาดเล็กที่ผลิตขึ้นมาจากวัสดุต่างๆ บางทีก็เรียกสื่อประเภทนี้ว่า (Software)

๒. สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์หรือเครื่องมือ (Equipments) หมายถึงสื่อที่เป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ ซึ่งอาจจะประกอบไปด้วยกลไกทางไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆเช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพโปร่งแสง เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นและบันทึกภาพวีดิทัศน์ เครื่องช่วยสอนแบบต่างๆ ตลอดจนคอมพิวเตอร์ กระดานชอล์ก แผ่นป้ายสาธิต แผ่นป้ายนิเทศ แผ่นป้ายไฟฟ้าและอื่นๆ เป็นต้น

๓. สื่อประเภทเทคนิควิธีการหรือกิจกรรมเป็นสื่อการสอนที่ไม่ใช่เป็นการใช้วัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้นแต่เป็นกิจกรรมหรือวิธีการที่อาจจะต้องใช้วัสดุหรือเครื่องมือประกอบหรือไม่เลยก็ได้ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อกลางที่จะให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เช่น การสาธิตการจัดนิทรรศการ การแสดงละคร การแสดงหุ่น การศึกษานอกสถานที่การแสดงบทบาทสมมติ รวมทั้งกิจกรรมที่เสนอบทเรียนหรือวิธีการเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์ที่สมบูรณ์ตามเป้าหมายของการศึกษาอย่างแท้จริงได้

ชม ภูมิภาค^{๔๒} ให้ทัศนะว่าประเภทสื่อการเรียนการสอนแบ่งได้ ๓ ประเภทใหญ่ๆ

๑. ประเภทวัสดุ (Materials) ได้แก่สิ่งที่เป็นสิ่งของทั้งหลายรวมทั้งรูปภาพและสัญลักษณ์

๒. ประเภทอุปกรณ์ (Equipments) ได้แก่ สิ่งที่อยู่อาศัยเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เช่น วีดิโอ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

๓. ประเภทวิธีการ (Methods) เป็นสื่อประเภทของกระบวนการและการกระทำ เช่น การสาธิต การทดลอง นิทรรศการ เกม บทบาทสมมติ เป็นต้น

๔. สื่อหลายมิติ

^{๔๑} จันทรานี สงวนนาม, (๒๕๕๗, หน้า ๑๐.)

^{๔๒} ชม ภูมิภาค, (๒๕๕๙, หน้า ๒๕-๒๖.)

ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร^{๔๓} ให้ทัศนะว่าสื่อหลายมิตินั้นเป็นสื่อประสมที่พัฒนามาจากข้อความหลายมิติ ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับข้อความหลายมิติ (hypertext) นี้มีมานานหลายสิบปีแล้วโดย แวนนิ วารบุช (Vannevar Bush) เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเขากล่าวว่าน่าจะมีเครื่องมืออะไรสักอย่างที่จะช่วยในเรื่องความจำและความคิดของมนุษย์ที่จะช่วยให้เราสามารถสืบค้นและเรียกใช้ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ได้หลายๆ ข้อมูลในเวลาเดียวกันเหมือนกับที่คนเราสามารถคิดเรื่องต่างๆ ได้หลายเรื่องในเวลาเดียวกัน

๕. การผลิตสื่อหลายมิติ

การจัดทำสื่อหลายมิติจัดทำโดยใช้กระบวนการของสื่อประสมในการผลิตเรื่องราวและบทเรียนต่างๆ ในรูปลักษณะและวิธีการของข้อความหลายมิติ นั่นเอง โดยการใช้คอมพิวเตอร์เป็นศูนย์กลางของการเขียนเรื่องราว ซึ่งมี โปรแกรมที่นิยมใช้หลายโปรแกรมแต่ที่รู้จักกันดีเช่น Tool Book Author Ware Dreamweaver Power Point เป็นต้น

๖. จุดมุ่งหมายของการใช้สื่อหลายมิติ

๑. ใช้เป็นเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศต่างๆ
๒. ใช้ในการเชื่อมโยง เพิ่มข้อมูลต่างๆ
๓. ใช้ในการสร้างบทเรียน สร้างโปรแกรมนำเสนอรายงานสารสนเทศต่างๆ ที่มีความสนใจ เนื่องจากสามารถนำเสนอได้ทั้งภาพ เสียงและภาพเคลื่อนไหวการนำเสนอหลายมิติเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนในรูปของบทเรียนหลายมิติโดยการผลิตเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ ที่จะใช้สอนในลักษณะสื่อหลายมิติ โดยการใช้ภาพถ่ายภาพเคลื่อนไหวและเสียงต่างๆ บรรจุลงในบทเรียนหลายมิติผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนโดยการเลือกเรียนเนื้อหาตามลำดับที่ตนต้องการที่โรงเรียนฟอเรสต์ ฮิลล์ เมืองแกรนด์แรพิดส์สหรัฐอเมริกา ได้จัดทำบทเรียนสื่อหลายมิติ โดยการค้นคว้าเนื้อหาจากห้องสมุดแล้วรวบรวมภาพถ่ายภาพเคลื่อนไหวต่างๆ มาเป็นข้อมูลแล้วทำการสร้างเป็นบทเรียน โดยใช้อุปกรณ์ต่างๆ ช่วย

๗. ประโยชน์และลักษณะของบทเรียนหลายมิติ

การเรียนบทเรียนที่มีสื่อลักษณะหลายมิติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ข้อมูลจากบทเรียนได้หลายประเภท

๑. เรียกดูความหมายของคำศัพท์
๒. ขยายความเข้าใจเนื้อหาโดยดูแผนภาพ หรือวาดภาพ ภาพถ่าย หรือฟังคำอธิบายหรือฟังเสียงดนตรี เป็นต้น
๓. ใช้สมุดบันทึกที่มีอยู่ในโปรแกรมบันทึกข้อความสำคัญ
๔. ใช้เครื่องมือวาดภาพในโปรแกรมวาดแผนที่มโนทัศน์ของตน
๕. สามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ที่สนใจมาอ่านได้โดยสะดวก

^{๔๓} ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร, (๒๕๕๙, หน้า ๑๗๓.)

๖. ใช้แผนที่ระบุว่าขณะนี้กำลังเรียนอยู่ส่วนใดของบทเรียน

สรุปสื่อการสอน หมายถึง อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกหรือเพื่อเพิ่มความแปลกใหม่เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนการสอนของนักเรียน รวมทั้งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร การจัดการศึกษาและตามความเหมาะสมและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๔) ด้านการวัดผลประเมินผล

๑. ความหมายของการวัดผลและประเมินผล

สมนึก ภัททิยธนี^{๔๔} ให้ทัศนะว่าการวัดผล หมายถึง กระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการอันสืบเนื่องจากการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือทางการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมาวัดผลจากการวัดจะออกมาเป็นจำนวน (คะแนน) หรือสัญลักษณ์หรือข้อมูลส่วนการประเมินผล หมายถึงการตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผลโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ^{๔๕} ให้ทัศนะการวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดตัวเลขแทนปริมาณของสิ่งที่ต้องการวัด หรือคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างมีกฎเกณฑ์โดยต้องมีเครื่องมือประกอบการวัดและผลการวัดจะต้องตอบคำถามได้ว่ามีจำนวนมากน้อยเท่าไร (How Much) ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยนำผลที่ได้จากการวัดมาพิจารณาตัดสินหรือเทียบเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

เยาวดี วิบูลย์ศรี^{๔๖} ให้ทัศนะว่าการวัดผล หมายถึง กระบวนการบ่งชี้ผลผลิตหรือคุณลักษณะที่วัดได้จากเครื่องมือวัดผลประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ๑๐๑

สุวิมล ว่องวานิช^{๔๗} ให้ทัศนะว่าการประเมินผล หมายถึง กระบวนการตีความหรือตัดสินคุณค่าของสารสนเทศที่รวบรวมมาได้ โดยสารสนเทศที่รวบรวมมาได้จากการประเมินนั้นเป็นเสมือนภาพจากกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพผู้เรียนในห้องเรียนเท่านั้น สารสนเทศเหล่านั้นได้สะท้อนคุณค่าในตัวผู้เรียนที่เราตั้งไว้หรือไม่ กล่าวคือ นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เรามุ่งมันให้เขาเรียนรู้หรือไม่มากน้อยเพียงใด

อาภรณ์ ใจเที่ยง^{๔๘} ให้ทัศนะว่าการวัดและประเมินผลเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สอนทราบว่าการสอนที่ผ่านมานั้นบรรลุผลหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีตอนใดหรือจุดประสงค์ข้อใดบ้างที่ยังไม่บรรลุทำให้ผู้สอน

^{๔๔} สมนึก ภัททิยธนี, (๒๕๕๗, หน้า ๑๘)

^{๔๕} ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ, (๒๕๕๙, หน้า ๕.)

^{๔๖} เยาวดี วิบูลย์ศรี, (๒๕๕๙, หน้า ๕)

^{๔๗} สุวิมล ว่องวานิช, (๒๕๕๙, หน้า ๑๗๑)

^{๔๘} อาภรณ์ ใจเที่ยง, (๒๕๕๗, หน้า ๘)

สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุดการวัดและประเมินนี้ มีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ผู้สอนจึงต้องหาการวัดและประเมินผลทุกครั้ง

นิตยา สุวรรณศรี^{๔๙} ให้ทัศนะว่าการประเมินผล หมายถึง การนำผลของการวัดมาจัดลำดับคุณภาพ โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วตัดสินออกมาว่าต่ำกว่าเกณฑ์ สูงกว่าเกณฑ์ หรือเก่งปานกลาง หรืออ่อนแค่ไหนแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. การประเมินผล เพื่อตัดสินผลการเรียน หมายถึง การสอบปลายภาค ปลายปีเพื่อพิจารณาให้ระดับคะแนนหรือการให้สอบได้ หรือสอบตกการจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาเน้นเรื่องนี้มาก

๒. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน หมายถึง การประเมินผลเพื่อต้องการทราบพื้นฐานของนักเรียนทราบความรู้ ความสามารถตามจุดประสงค์ของการสอนที่กำหนดไว้ครูจะประเมินไปควบคู่กับการสอน โดยคำนึงถึงจุดประสงค์เป็นหลักในการประเมินหลักในการประเมินผลข้อมูลที่ได้รับจะนำมาเป็นแนวทางในการประเมินผลให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งในปัจจุบันใช้การประเมินผลเช่นนี้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาการประเมินผล หมายถึง กลไกที่จะกระตุ้นให้ เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ ได้ข้อมูลย้อนกลับที่สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มากหรือน้อยเพียงใดต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้างผู้บริหารและผู้สอนที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลไม่กลัวการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินตนเองเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่ การประเมินเพื่อประเมินและไม่ใช่เรื่องที่ยากไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมาก แต่เป็นการประเมินในงานที่ทาสอยู่เป็นประจำเครื่องมือที่ใช้เป็นสิ่งที่มียอยู่แล้ว โดยไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่ เช่น สถิติที่เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของฝ่ายวิชาการ ผลงานหรือการบ้าน การทดสอบย่อยของผู้เรียนในชั้นเรียน เป็นข้อมูลที่ครูมีอยู่แล้วเพียงแต่จัดเก็บให้เป็นระบบมากขึ้นเท่านั้น

๒. ความสำคัญของการวัดและประเมินผล

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ^{๕๐} ให้ทัศนะว่าการวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน การสอนที่สมบูรณ์จะต้องเริ่มที่การตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนเตรียมเนื้อหา กิจกรรมและสื่อในเรื่องที่จะสอน สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลลงมือสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนแล้ว การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนยังกระทำเพื่อจะได้ทราบพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินเลื่อนชั้น

^{๔๙} นิตยา สุวรรณศรี, (๒๕๕๗, หน้า ๑๖๐)

^{๕๐} ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, (๒๕๕๗, หน้า ๘๑-๘๒)

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

ประเภทของการประเมินโดยเฉพาะการแบ่งประเภทโดยใช้จุดประสงค์ของการประเมินเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท จะเห็นว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้นอกจากจะมีประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการการสอนของครู และเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้วย ดังนั้นครูและสถานศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งจากการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับอื่นที่สูงขึ้น ประโยชน์ของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นด้านๆ ดังนี้^{๕๑}

๑. ด้านการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนดังนี้

๑.๑ เพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) ผลจากการวัดบอกได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่มหรือ เปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับใด การวัดและประเมินเพื่อจัดตำแหน่งนี้ มักใช้ในวัตถุประสงค์ ๒ ประการคือ

๑.๑.๑ เพื่อคัดเลือก (Selection) เป็นการใชผลการวัดเพื่อคัดเลือกเพื่อเข้าเรียนเข้าร่วมกิจกรรม-โครงการ หรือเป็นตัวแทน (เช่น ของชั้นเรียนหรือสถานศึกษา) เพื่อการทำกิจกรรม หรือการให้ทุนผล การวัดและประเมินผลลักษณะนี้คำนึงถึงการจัดอันดับที่เป็นสำคัญ

๑.๑.๒ เพื่อแยกประเภท (Classification) เป็นการใชผลการวัดและประเมินเพื่อแบ่งกลุ่มผู้เรียน เช่น แบ่งเป็นกลุ่มอ่อน ปานกลาง และเก่ง แบ่งกลุ่มผ่าน-ไม่ผ่านเกณฑ์ หรือตัดสินได้-ตก เป็นต้น เป็นการวัดและประเมินที่ยึดเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มเป็นสำคัญ

๑.๒ เพื่อวินิจฉัย (Diagnostic) เป็นการใชผลการวัดและประเมินเพื่อค้นหาจุดเด่น-จุดด้อยของผู้เรียนว่ามีปัญหาในเรื่องใด จุดใด มากน้อยแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจวางแผนการจัดการเรียนรู้และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้วัดเพื่อการวินิจฉัย เรียกว่า แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) หรือแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน ประโยชน์ของการวัดและประเมินประเภทนี้นำไปใช้ในวัตถุประสงค์ ๒ ประการดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวัดผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องจุดใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูผู้สอนสามารถแก้ไขปรับปรุงโดยการสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ได้ตรงจุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

๑.๒.๒ เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผลการวัดด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียน นอกจากจะช่วยให้เห็นว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องเรื่องใดแล้ว ยังช่วยให้เห็นจุดบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่มีจุดบกพร่องจุดเดียวกัน ครูผู้สอนต้องทบทวนว่าอาจจะเป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

^{๕๑}, (บัญชา จำปารักษ์, ๒๕๕๖, หน้า ๑๒-๑๓)

๑.๓ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุง การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้เทียบกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลจากการประเมินใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาจจะปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอน (Teaching Method) ปรับเปลี่ยนสื่อการสอน (Teaching Media) ใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ (Teaching Innovation) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

๑.๔ เพื่อการเปรียบเทียบ (Assessment) เป็นการใช้องค์การวัดและประเมินเปรียบเทียบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการจากเดิมเพียงใด และอยู่ในระดับที่พึงพอใจหรือไม่

๑.๕ เพื่อการตัดสิน การประเมินเพื่อการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นการประเมินรวม (Summative Evaluation) คือใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินผลการเรียนว่าผ่าน-ไม่ผ่าน หรือให้ระดับคะแนน

๒. ด้านการแนะแนว

ผลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนให้แก่ปัญหา มีการปรับตัวได้ถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้ผลการวัดและประเมินยังบ่งบอกความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้แนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวการเลือกอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้

๓. ด้านการบริหาร

ข้อมูลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ผู้บริหารเห็นข้อบกพร่องต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักใช้ข้อมูลได้จากการวัดและประเมินใช้ในการตัดสินใจหลายอย่าง เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดโครงการ การเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการเรียน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลยังให้ข้อมูลที่สำคัญใน

การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) เพื่อรายงานผลการจัดการศึกษาสู่ผู้ปกครอง สาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และนำไปสู่การรองรับการประเมินภายนอก จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

๔. ด้านการวิจัย

การวัดและประเมินผลมีประโยชน์ต่อการวิจัยหลายประการดังนี้

๔.๑ ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลนำไปสู่ปัญหาการวิจัย เช่น ผลจากการวัดและประเมินพบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องหรือมีจุดที่ควรพัฒนาการ แก้ไขจุดบกพร่องหรือการพัฒนาดังกล่าวโดยการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอนหรือทด ลองใช้นวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัย การวิจัยดังกล่าวเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) นอกจากนี้ผลจากการวัดและประเมินยังนำไปสู่การวิจัยในด้านอื่น ระดับอื่น เช่น การวิจัยของสถานศึกษาเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น

๔.๒ การวัดและประเมินเป็นเครื่องมือของการวิจัย การวิจัยใช้การวัดในการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพแล้วรวบรวมข้อมูลการวัดตัวแปรที่ศึกษา หรืออาจต้องตีค่าข้อมูล จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีบทบาทสำคัญมากในการวิจัย เพราะการวัดไม่ดี ใช้เครื่องมือไม่มีคุณภาพ ผลของการวิจัยก็ขาดความน่าเชื่อถือ

สรุปการวัดและประเมินผลคือการทดสอบความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของนักเรียนที่ผ่านการเรียนการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียนการสอน การประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใดๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานในแง่ของการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ตัดสินใจว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ตามเป้าหมายของการสอนหรือไม่เพียงใด

๓. องค์ประกอบของการประเมินผล

ไพศาล หวังพานิช^{๕๒} ให้ทัศนะว่าการประเมินผลมีองค์ประกอบหลัก ๓ ประการ

๑. ผลการวัดทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่จะประเมินว่ามีปริมาณเท่าไรมีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

๒. เกณฑ์การพิจารณาในการที่จะตัดสินว่าสิ่งใดดี หรือสิ่งใดเลว สิ่งใดใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ ดังนั้นจะต้องมีหลักหรือบรรทัดฐานที่ต้องการโดยนำผลการวัดนั้นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือมาตรฐานที่ต้องการ เกณฑ์การพิจารณาในการประเมินผล การศึกษานั้น คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา

๓. การตัดสินใจเป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติซึ่งได้รับการวัดกับเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ว่าสูงต่ำกว่ากันขนาดไหน ทั้งนี้การตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนทุกแง่มุมและการกระทำทุกอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ ประกอบหรือต้องมีคุณธรรมที่ดี

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์^{๕๓} ให้ทัศนะว่าองค์ประกอบด้านการประเมินผล คือ

๑. ผลการวัดที่ได้จากกระบวนการต่างๆ เช่น จากการสังเกต การตรวจงานการสัมภาษณ์หรือการทดสอบ

๒. เกณฑ์การพิจารณาเพื่อจะใช้เป็นแนวทางหรือหลักในการพิจารณาว่า เก่ง-อ่อนพอใจ-ไม่พอใจ ผ่าน-ไม่ผ่าน โดยนำผลที่วัดได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

^{๕๒} ไพศาล หวังพานิช, (๒๕๕๖, หน้า ๑๔)

^{๕๓} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (๒๕๕๗, หน้า ๑๙๙)

๓. การตัดสินใจเป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลของการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การวัดผลการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของการวัดผลเป็นการตรวจสอบการสอนของผู้สอนและการเรียนของผู้เรียนใน ๓ ด้าน คือ

๓.๑ ด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive domain)

๓.๒ ด้านทักษะการปฏิบัติ (Psychomotor domain)

๓.๓ ด้านเจตคติ (Affective domain)

วคิน กาญจนวณิชกุล^{๕๔} ให้ทัศนะว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอนแบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การประเมินผลก่อนเรียนเพื่อช่วยให้ผู้สอนได้ทราบความสามารถของแต่ละคนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่าจะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ถ้าไม่ดีพอจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้

๒. การประเมินผลระหว่างเรียนเมื่อมีการสอนไประยะหนึ่งๆ ควรจะได้มีการประเมินผลผู้เรียนตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้นๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้เพียงพอหรือควรจะก้าวไปข้างหน้าได้

๓. การประเมินผลหลังเรียนเป็นการประเมินผลรวมครอบคลุมจุดประสงค์ต่างๆ หลายจุดประสงค์เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถเพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนบัดนี้ผู้เรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่างๆ มากน้อยเพียงใด

สุนันทา สุนทรประเสริฐ^{๕๕} ให้ทัศนะว่าการประเมินผลมีลักษณะ ดังนี้

๑. ประเมินให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการสอน
๒. เลือกวิธีการประเมินผลที่เชื่อถือได้ และเหมาะสมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการประเมิน
๓. เลือกใช้วิธีการประเมินที่ง่ายและสะดวกในการใช้ประเมิน
๔. ควรใช้เครื่องมือที่พอเชื่อถือได้ประกอบการประเมินทุกครั้ง
๕. ควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการประเมินผลตนเอง
๖. ควรมีข้อมูลหรือสารสนเทศที่แสดงว่าทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้นำผลของการประเมินไปใช้ประโยชน์เพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอน

๗. ในกรณีที่เป็นกรประเมินผลการเรียนที่สำคัญ เช่น การทดสอบย่อยการสังเกตที่ต้องใช้ เครื่องมือประกอบการใช้ในงานให้ทำกิจกรรมต่างๆ หรือแบบฝึกหัดผู้สอนอาจจะระบุไว้ในภาคผนวกได้ ควรคำนึงและยึดถือหลักการประเมินก่อนการเรียนระหว่าง

^{๕๔} วคิน กาญจนวณิชกุล, (๒๕๖๐, หน้า ๒๖-๒๗)

^{๕๕} สุนันทา สุนทรประเสริฐ, (๒๕๕๖, หน้า ๙๕)

เรียนและหลังเรียนทุกครั้งในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีที่ง่ายและเหมาะสม เช่น ประเมินก่อนเรียนโดยการซักถามทำแบบฝึกหัด เล่าเรื่องแสดงความคิดเห็น ทดสอบสมรรถภาพย่อยด้านต่างๆ ทดลองปฏิบัติหรือแสดงออกอื่นๆ ตามลักษณะเนื้อหาวิชาประเมินระหว่างเรียน โดยการสังเกตซักถาม ทาแบบฝึกหัดทดสอบย่อย ตรวจสอบผลงาน ผลการจัดกิจกรรมหรือการแสดงออกในเรื่องต่างๆ สรุปองค์ประกอบ

ด้านการประเมินผล ได้แก่ ผลการวัดที่ได้จากกระบวนการต่างๆ เกณฑ์การพิจารณาและการตัดสินใจและการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน ๓ ขั้นตอน คือ

๑. การประเมินผลก่อนเรียน
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนและ
๓. การประเมินผลหลังเรียนหรือการประเมินผลรวม

๔. หลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษา

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ^{๕๖} ให้ทัศนะว่าหลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ควรยึดหลักในการปฏิบัติ

๑. วัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย การวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้จัดให้กับผู้เรียนนั้น ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ดังนั้น การวัดและประเมินแต่ละครั้งจึงต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการวัดและในการสอนครูก็ต้องยึดหลักสูตรเป็นหลัก โดยการวิเคราะห์หลักสูตร แล้วตั้งจุดมุ่งหมายและวัดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย หากการวัดแต่ละครั้งไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะวัดผลของการวัดก็จะเป็นไม่มีความหมาย แต่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการนำผลการวัดไปใช้ ความผิดพลาดที่ทำให้การวัดได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายมี ดังนี้

๑.๑ ไม่ศึกษาหรือนิยามคุณลักษณะที่ต้องการจะวัดให้ชัดเจน บางครั้งผู้วัดไม่เข้าใจสิ่งที่จะวัดแจ่มแจ้งชัดเจนเพียงพอ หรือเข้าใจในสิ่งที่วัดผิดทำให้วัดได้ไม่ตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะวัด ข้อมูลที่ได้จะจากการวัดไม่สามารถแปลความหมายได้อย่างมั่นใจ ดังนั้น เพื่อให้การวัดตรงกับจุดมุ่งหมายที่จะวัดและเป็นรูปธรรม ผู้วัดควรนิยามหรือให้ความหมายคุณลักษณะที่จะวัดให้ชัดเจนก่อน

๑.๒ ใช้เครื่องมือไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลมีหลายชนิด เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสอบถาม เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือแต่ละชนิดมีลักษณะและคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการวัดคุณลักษณะที่ต่างกันออกไป หากเลือกใช้เครื่องมือไม่เหมาะสมกับคุณลักษณะที่ต้องการจะวัด ข้อมูลจากผลการวัดย่อมมีความเชื่อถือได้น้อยอันจะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินผลตามไปด้วย

^{๕๖} ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, (๒๕๕๓, หน้า ๑๑-๑๓)

๑.๓ วัดได้ไม่ครบถ้วนในทางการศึกษาคุณลักษณะหนึ่งๆ อาจมีองค์ประกอบหลายอย่าง การวัดผลจำเป็นต้องวัดให้ครอบคลุมทุกส่วนของคุณลักษณะนั้นๆ หากวัดเพียงบางส่วนหรือด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านแต่ไม่ครอบคลุมย่อมทำให้ผล การวัดนั้นคลาดเคลื่อน และการประเมินผลก็คลาดเคลื่อนตามไปด้วย ดังนั้น เพื่อให้การวัดผลสมบูรณ์มากที่สุดควรใช้เครื่องมือหลายๆ ชนิดช่วยด้วย เพราะไม่มีเครื่องมือชนิดใดที่วัดผลได้ครบถ้วน

๑.๔ เลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะวัดไม่เหมาะสม การเลือกกลุ่มตัวอย่างในที่นี้หมายถึงกลุ่มตัวอย่างของเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด หากเลือกกลุ่มตัวอย่างของเนื้อหาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เลือกเอารายละเอียดปลีกย่อยมากเกินไปแทนที่จะใช้สาระหลักขององค์ประกอบนั้นๆ ผลการวัดที่ได้ย่อมไม่ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่จะวัดและการแปลความหมายของผลการประเมินย่อมขาดความเชื่อถือ

๒. ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ แม้ว่าเราจะมีจุดประสงค์ในการวัดที่ชัดเจนเลือกเครื่องมือวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์แล้วก็ตาม แต่หากเครื่องมือขาดคุณภาพผลการวัดก็ขาดคุณภาพไปด้วยและเมื่อนำผลการวัดไปประเมินผล ผลการประเมินย่อมมีโอกาสผิดพลาดได้ดังนั้นเพื่อให้ผลของการวัดมีความเชื่อถือได้จึงควรเลือกใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพ

๓. คำนึงถึงความยุติธรรม ความยุติธรรมเป็นคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ที่ทำหน้าที่ประเมิน เป็นสิ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึงทุกครั้งที่ทำกรวัดและประเมินผลการศึกษาก็คือจะต้องวัดและประเมินผลด้วยใจเป็นกลาง ไม่ลำเอียงหรืออคติ ตัดสินตามหลักวิชาเช่น การตรวจข้อสอบโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน จัดกระทำให้ผู้ถูกวัดอยู่ภายใต้สถานการณ์เดียวกันตัดสินผลการวัดโดยใช้เกณฑ์เดียวกัน เป็นต้น หากการดำเนินการขั้นใดขั้นหนึ่งขาดความยุติธรรมแล้วก็จะย่อมส่งผลให้การวัดผลและประเมินผลขาดความเชื่อถือตามไปด้วย

๔. การแปลผลให้ถูกต้อง การวัดและประเมินผลการศึกษาไม่เป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้อธิบายหรือเปรียบเทียบกันในลักษณะนั้นๆ ดังนั้นการแปลผลที่ได้จะต้องพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะลงข้อสรุป โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และวิธีการแปลความหมายเป็นสำคัญ พิจารณาตามหลักตรรกวิทยา ความสมเหตุสมผล ความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการประเมินในครั้งนั้นว่าเป็นแบบอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม นอกจากนั้นครูจำเป็นต้องมีความรู้ในมาตรฐานการวัดและสถิติที่นำมาใช้ด้วย

๕. ใช้ผลของการวัดและการประเมินให้คุ้มค่า การวัดและประเมินผลแต่ละครั้งเป็นงานที่ต้องลงทุนทั้งในด้านพลังความคิด กำลังกาย เวลา และงบประมาณเพื่อให้สามารถวัดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หากผลการวัดที่ครูทำมาเพียงตัดสินได้-ตกให้ผู้เรียนเท่านั้น นับว่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า เพราะผลการวัดและประเมินผลสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีกเช่น ใช้สำหรับวินิจฉัยข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู เป็นข้อมูลสำหรับแนะแนวผู้เรียนและ

ผู้ปกครองและเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีของครูหรือปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียน เป็นต้น

๕. ความมุ่งหมายของการประเมินผล

พิชิต ฤทธิ์จรูญ^{๕๗} ให้ทัศนะว่าการประเมินผลการเรียนการสอนมีความมุ่งหมายหลายประการ ซึ่งครูสอนอาจเลือกใช้ให้ตรงกับความต้องการ ดังนี้

๑. เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน
๒. เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน
๓. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
๔. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง
๕. เพื่อตัดสินผลการเรียน
๖. เพื่อจัดตำแหน่งหรือจัดประเภท
๗. เพื่อเปรียบเทียบระดับพัฒนาการ
๘. เพื่อพยากรณ์หรือทำนาย
๙. เพื่อประเมินค่า

การวัดผลและประเมินผลดังกล่าว เป็นการตรวจสอบคุณภาพของครูผู้สอนและผู้เรียนว่ามีผลของการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดและยังเป็นเครื่องมือที่ผู้สอนจะใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๖. ประโยชน์ของการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอนมีประโยชน์ในด้าน

๑. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู อาจารย์ ทำให้ครู อาจารย์ ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไรและจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
๒. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน นักศึกษา นักเรียน นักศึกษา จะได้ทราบว่าตนมีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง
๓. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษาทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอนที่นำมาสู่การปฏิบัติว่าประสบปัญหาอย่างไรจะได้แก้ไขปรับปรุง
๔. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น ผลการเรียน การศึกษา สำเร็จตามหลักสูตรเป็นแนวทางในการทำงานและศึกษาต่อ

^{๕๗} พิชิต ฤทธิ์จรูญ, (๒๕๕๔, หน้า ๑๑-๑๓)

๕. เป็นหลักฐานด้านการศึกษาของสถานศึกษาในด้านการรับ
นักศึกษาผลการเรียนและการสำเร็จตามหลักสูตร

๖. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาในด้านผลการเรียนและ
การสำเร็จการเรียนของนักเรียน นักศึกษา

สรุป การวัดและประเมินผลทำให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบข้อบกพร่องของตนเองผู้สอนก็
ทราบว่าผลการสอนของตนเองเป็นอย่างไร ผู้เรียนก็ทราบว่าตนเองมีความรู้ ความเข้าใจเพียงใด
ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาทั้งผู้สอนและผู้เรียน

๒.๓ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา และเป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งแผนกบาลีสนามหลวงและธรรม
สนามหลวง ควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมี
คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม (กศป.) เป็นผู้กำหนดนโยบาย แผนการจัดการศึกษา
พระปริยัติธรรมและมาตรฐานสถานศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควบคุมดูแลและ
กำกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยมีสำนักงานการศึกษาพระ
ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา^{๔๔} เป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน
การศึกษาพระปริยัติธรรมและ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นสำนักงานเลขานุการของ
คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม(กศป.) มีหน้าที่ด้านงานธุรการและสนับสนุนงานวิชาการ
ให้แก่คณะกรรมการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ
มอบหมาย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนตาม
หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ และหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
ให้แก่ พระภิกษุ และ สามเณร ปัจจุบันสังกัด สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นตาม ข้อบังคับ
คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม (กศป.) ว่าด้วย โครงสร้างการบริหารงานและการจัด
การศึกษาพระปริยัติธรรม และสถานศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๑๒ ข. การ
บริหารงานส่วนภูมิภาค ให้มีสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๑๔
เขต ประกอบกับประกาศประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (ฉบับที่
๑) เรื่อง หน้าที่และอำนาจของสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผนวก ค
เขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (เขต ๑-๑๔) ดังต่อไปนี้

^{๔๔} พระปริยัติธรรม, (Online) <http://www.pariyatdharma.ac.th>

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ นนทบุรี สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๒ ประกอบด้วย จังหวัด ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา กระบี่ ตรัง ระนอง พังงา ภูเก็ต พัทลุง สตูล ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๓ ประกอบด้วย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และ ประจวบคีรีขันธ์

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๔ ประกอบด้วย จังหวัด นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พิจิตร ตาก และ เพชรบูรณ์[๒]

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๕ ประกอบด้วย จังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน และ แม่ฮ่องสอน

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๖ ประกอบด้วย จังหวัด แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย และ ลำปาง

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๗ ประกอบด้วย จังหวัด ขอนแก่น เลย และ หนองบัวลำภู

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๘ ประกอบด้วย จังหวัด หนองคาย อุดรธานี สกลนคร และ บึงกาฬ

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๙ ประกอบด้วย จังหวัด อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ และ มุกดาหาร

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๐ ประกอบด้วย จังหวัด ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และ นครพนม

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๑ ประกอบด้วย จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ ชัยภูมิ

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๒ ประกอบด้วย จังหวัด ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และ ตราด

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๓ คณะสงฆ์จีนนิกาย ทั่วราชอาณาจักร

สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๑๔ คณะสงฆ์อนัมนิกาย ทั่วราชอาณาจักร

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๙ ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ และ มุกดาหาร

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน ๒๕ โรงเรียน ได้แก่

๑. โรงเรียนศรีเจริญวิทยาราม วัดศรีเจริญ
๒. โรงเรียนศรีมงคลศึกษากร วัดศรีมงคล
๓. โรงเรียนอัครธรรมวิทยา วัดหนองหลัก
๔. โรงเรียนหนองขุ่นวิทยา วัดหนองขุ่น
๕. โรงเรียนพระปริยัติธรรมม่วงสามสิบวิทยา
๖. โรงเรียนสาธุกิจวิทยา วัดเขื่องกลาง
๗. โรงเรียนกิตติวิทยากร วัดหนองหิน
๘. โรงเรียนศรีศาสนวิทยา วัดด้ามพร้า
๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชยมงคล
๑๐. โรงเรียนดงบังอาทรกิจวิทยา วัดดงบัง
๑๑. โรงเรียนมงคลธรรมวัฒน์วิทยา วัดปากน้ำ
๑๒. โรงเรียนกิตติญาณวิทยา วัดมหาวนาราม
๑๓. โรงเรียนวัดมงคลในวิทยา วัดมงคลใน
๑๔. โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดทุ่งศรีเมือง
๑๕. โรงเรียนเจริญทัศน์วิทยา วัดเจริญทัศน์
๑๖. โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีอุดมวิทยา
๑๗. โรงเรียนรังษีวิทยากร วัดป่าจันทรังษี
๑๘. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองเป็ด
๑๙. โรงเรียนวัดบ้านหนองไฮวิทยา วัดบ้านหนองไฮ
๒๐. โรงเรียนพระปริยัติธรรมอัมพวันวิทยา วัดอัมพวัน
๒๑. โรงเรียนวัดไชยมงคลวิทยา วัดไชยมงคล
๒๒. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก
๒๓. โรงเรียนพระปริยัติธรรมมุจลินวิทยา
๒๔. โรงเรียนวรรณวาริวิทยา วัดวรรณวาริ
๒๕. โรงเรียนวัดเวียงเกษม

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูสังคมศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับงานวิจัยที่จะดำเนินการวิจัย ดังนี้

พระครูประวิตรวรานุกฤต, พระมหาชัยวิชิต ขยาภินนโท และธวัชชัย จันจุฬา^{๕๙} ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา ผลการวิจัยดังนี้ ๑) รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนมีการกระบวนการปฏิบัติจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร ๒) เป้าหมายของการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนปริยัติธรรมทั้ง ๔ แห่งมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็ก เน้นการสามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคม และพุทธศาสนาได้ ๓) การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา พบว่า แต่ละโรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีแนวทางการระดมทุนจากข้างนอกในลักษณะของการบริจาค จัดโครงการหรือกิจกรรมตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จัดผ้าป่าสามัคคีจากศิษย์เก่า นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนที่อยู่รอบบริเวณวัดยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทุนและทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สนับสนุนข้าปลา อาหาร ครูสอน เป็นต้น ๔) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ พบว่า มี ๔ ประการ กล่าวคือ (๑) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษา (๒) งบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งนับได้ว่ายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๓) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (๔) ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ปัจจัยทั้ง ๔ ประการที่กล่าวนั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์

พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก^{๖๐} ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-Net) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้าน หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตรและด้านรูปแบบการสอน ตามลำดับ (๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้อาจารย์ด้านพระพุทธศาสนา

^{๕๙} พระครูประวิตรวรานุกฤต, พระมหาชัยวิชิต ขยาภินนโท และธวัชชัย จันจุฬา, การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา, วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๔-๒๕.

^{๖๐} พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก, แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-Net) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น, วารสารพื้นถิ่น โขง ชี มูล ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑): ๑๔๓-๑๗๔.

(B-NET) จากการ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ตัวแปรหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน รูปแบบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑ ร้อยละ ๙๔.๗ และ (๓) แนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล โดยมีการกำกับติดตามการ สอนอย่างใกล้ชิด และประเมินการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง ๒) ควรจัดสรร งบประมาณสนับสนุนสื่อเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนในบางรูปให้ เพียงพอกับความต้องการของครู ๓) ควรจัดทำแผนการเรียนรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม และให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กระบวนการเรียนรู้ ๔) ควรมีการเตรียมความพร้อมโดยจัดกิจกรรมการเรียน ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียน และนำไปสู่การสอน นักธรรมตรี โท เอก และภาษาบาลีก่อนสอบสนามหลวง และ ๕) ควร วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อทราบถึงตัวชี้วัดที่ใช้ในการออกทดสอบ ปรับปรุงระบบการประเมินของครูในขั้นตอนการสอนโดยเน้นข้อสอบหรือวิธี ประเมินในแผนให้สอดคล้องกับการทดสอบ B-NET

พระมหาพงษ์วัช รัตนวชิโร^{๖๑} ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ๑) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ ๑๓-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๓. ๖ ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๔ วุฒิกศษานักธรรมชั้นตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓ และสถานที่ศึกษา โรงเรียนวัดเจติยงามปริยัติวิทยา คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗ ๒) ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการบริหารด้านวิชาการของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมการสอน ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ๓) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้แก่ ด้านการเรียน การสอนด้านการจัดกิจกรรม ด้านการวัดและประเมินผล ผลรวมทั้งหมดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ปัญหาการบริหารด้านวิชาการขาดการวางแผนจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ครูบางท่านไม่ค่อยชำนาญในรายวิชาที่สอน ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ขาดการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และขาดการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แนวทางการบริหารด้านวิชาการวางแผนและจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนสรรหาบุคลากรผู้มีความรู้ ความสามารถในการสอนจัดทำงบประมาณซื้ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อเพิ่มทักษะแก่ผู้เรียนควรมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง

^{๖๑} พระมหาพงษ์วัช รัตนวชิโร^{๖๑} การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอดงหลวง จังหวัดเชียงใหม่, (๒๕๕๗, หน้า ๘๔)

พระมหาวรายนุท ปิยทสสี^{๖๒} ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ๑) ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ผู้สอนในภาพรวม และรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาลำดับที่ ๑ของแต่ละด้าน มีดังนี้ คือ ด้านวิชาการ ได้แก่ ปัญหาการจัดบริการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนด้านกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ปัญหาการจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนที่ขาดแคลน ด้านธุรการ ได้แก่ ปัญหาการรายงานการดำเนินงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี ตามแผนที่กำหนดด้านบุคลากร ได้แก่ ปัญหาการดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ๒) ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกตามทัศนะของนักเรียนในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางโดยปัญหาลำดับที่ ๑ ของแต่ละด้านมีดังนี้ คือ ด้านวิชาการ ได้แก่ ปัญหาการให้ชุมชน หน่วยงานอื่นๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ปัญหาการจัดทัศนศึกษาของนักเรียน ด้านธุรการ ได้แก่ ปัญหาการบริการด้านวัสดุอุปกรณ์การศึกษาและการเรียนการสอนด้านบุคลากร ได้แก่ ปัญหาการย้ายเข้า ย้ายออกที่ทำให้มีการเปลี่ยนครูสอนทุกปี

นิเทศ สนั่นนารี และคณะ^{๖๓} ได้ศึกษาความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๙ ผลการศึกษาพบว่า ๑) ความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๙ ดังนี้ ๑.๑) โรงเรียนได้จัดตำราเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำมาสอนแก่พระภิกษุสามเณรได้อย่างเหมาะสม ๑.๒) ครูอาจารย์ได้ทำหน้าที่สอนอย่างตรงเวลา และในระหว่างการเรียนการสอนครูมีวิธีการกระตุ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้กระตือรือร้นในการเรียน ๑.๓) ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อครูอาจารย์มากนักอาจเกิดจากระบบเดิมที่ว่าเป็นพระอาจารย์แล้วนักเรียนห้ามวิพากษ์วิจารณ์ครู อาจารย์เด็ดขาด ๑.๔) ครูใช้อารมณ์กับนักเรียนยังมีปัญหากันเล็กน้อยเพราะบางครั้งครูอาจจะใช้อารมณ์ในการสอนมากกว่าเหตุผล ทำให้นักเรียนไม่พอใจ ๑.๕) ครูได้นำเหตุการณ์ปัจจุบันและวิทยาการสมัยใหม่มาสอดแทรกในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ๑.๖) ภาครัฐยังสนับสนุนคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแก่โรงเรียนในพระพุทธศาสนาน้อยมาก ๒) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ของ

^{๖๒} พระมหาวรายนุท ปิยทสสี การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก, (๒๕๕๗, หน้า ๗๙)

^{๖๓} นิเทศ สนั่นนารี และคณะ ศึกษาความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๙, (๒๕๕๖, หน้า ๗๒)

พระภิกษุ-สามเณร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๙ ดังนี้ ๒.๑) ควรมีการชี้แจงครูที่เป็นคฤหัสถ์ให้มีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการสอน พระภิกษุและสามเณร ๒.๒) ครูอาจารย์ควรจะสอนให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้นและ ควรจัดครูผู้สอนให้ครบตามหลักสูตรรายวิชาที่เปิดการเรียนการสอน ๒.๓) ครูอาจารย์ควรจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนเพิ่มขึ้น

พระครูชั้นติวโรภาส^{๖๔} ได้วิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกบาลี เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความ คิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้ง ๖ ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมาก ไปหาน้อย คือ ๑. ด้านการเรียนการสอน ๒. ด้านหลักสูตร ๓. ด้านการวัดและประเมินผล ๔. ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ๕. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ๖. ด้านสื่อการเรียนการ สอนตามลำดับ ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของครู จำแนกตามสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนกสามัญ วุฒิการศึกษาสูงสุดแผนก บาลีและภุมิลาเนา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

พระครูปลัดจ่านงค์ ทนตจิตโต^{๖๕} ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหาร วิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ผลการวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการ นำไปใช้ตามลำดับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหาร วิชาการด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่าครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างกันมีความเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน และรายด้านครูก็มีความคิดเห็นไม่แตกต่าง

พระครูสังฆรักษ์ชัชฌิพงษ์ สนมคโค^{๖๖} ได้วิจัยเรื่อง การบริหารการศึกษาด้านการเรียน การสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครพบว่า โดยภาพรวมมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้สื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมด้าน หลักสูตร ด้านการวัดผลประเมินผลและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการ บริหารการศึกษา ด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน

^{๖๔} พระครูชั้นติวโรภาส การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี เขตยานนาวา-สาทร และบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร, (๒๕๕๖, หน้า ๘๒-๘๓)

^{๖๕} พระครูปลัดจ่านงค์ ทนตจิตโต ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการด้านการเรียนการสอนโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดนครพนม, (๒๕๕๖, หน้า ๙๘-๑๐๐)

^{๖๖} พระครูสังฆรักษ์ชัชฌิพงษ์ สนมคโค การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร, (๒๕๕๗, หน้า ๖๘-๖๙)

กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านหลักสูตรด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ขาดการวางแผนในการเรียนการสอนตามหลักสูตรของโรงเรียน ขาดงบประมาณในการวางแผนด้านหลักสูตร ขางบประมาณในการสรรหาครูมาสอนในโรงเรียน ขาดครูภาษาต่างประเทศ ขาดงบประมาณจัดซื้อคอมพิวเตอร์ในการเรียน นักเรียนไม่ให้ความสนใจการจัดกิจกรรมในโรงเรียน นักเรียนขาดความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนการสอน นักเรียนขาดความรับผิดชอบกับการวัดผลประเมินผลแนวทางการบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า ครูควรจัดแผนการเรียนการสอนด้านต่างๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยการจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรมาดำเนินการวางแผน ควรจัดหางบประมาณมาใช้ในโรงเรียน ควรจัดหาครูชาวต่างชาติมาสอนในโรงเรียน ควรจัดหาคอมพิวเตอร์ ควรใช้สื่อที่ทันสมัยเหมาะสมกับนักเรียน ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคีกัน ควรให้นักเรียนช่วยเหลือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและควรให้นักเรียนสนใจเกี่ยวกับการสอบวัดผลประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

พระนิกร อินทปญโญ^{๖๗} ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ๑) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน สรุปรวมทุกด้าน พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาด้านสื่อวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ส่วนสำหรับนักเรียน พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษารองลงมา คือ ด้านสื่อวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ๒) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานครของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ เพศ อายุวุฒิการศึกษา ประสบการณ์และตำแหน่ง พบว่า ทุกด้านในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันส่วนสำหรับนักเรียนจำแนกตามอายุ ระดับชั้นที่เรียน และภูมิลำเนาเดิม พบว่า ทุกด้านในภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ๓) แนวทางในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วน

^{๖๗} พระนิกร อินทปญโญ การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร, (๒๕๕๖, หน้า ๘๘)

ร่วมในการสร้างหลักสูตร, ด้านกระบวนการเรียนรู้, ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้, ด้านสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรจัดการอบรมนิเทศวิธีการผลิตสื่อที่หลากหลาย, ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาควรออกแบบเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ของผู้เรียน มีระเบียบกฎเกณฑ์ในการทดสอบและด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควรแต่งตั้งบุคคลรับผิดชอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบส่วนแนวทางในการพัฒนางานวิชาการตามข้อเสนอแนะของนักเรียน ด้านหลักสูตรควรให้เพิ่มเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน จัดตำราเรียนให้ครบถ้วนทุกเนื้อหาวิชา ด้านกระบวนการเรียนรู้ครูควรใส่ใจในการสอนให้มาก ด้านสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษาควรประกาศผลทดสอบตามวันและเวลาที่กำหนดและด้านการประกันคุณภาพการศึกษาควรเปิดเผยและประกาศผลการประเมินคุณภาพของโรงเรียนให้นักเรียนได้ทราบ

อิศริยา พยัคฆวรรณ^{๒๔} ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมมีความเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนด้านการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในด้านการประสานงานการพัฒนาด้านวิชาการ แนวทางและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผลให้มีความชัดเจน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีการจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาจัดการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาให้ได้มาตรฐานและประสิทธิภาพมาก

^{๒๔} อิศริยา พยัคฆวรรณ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น, (๒๕๕๖, หน้า ๗๗)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้องการให้ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบทำงานร่วมกับคนอื่นได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จะต้องมีการบริหาร และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการพัฒนาครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาศึกษาด้วย

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สรุปกระบวนการวิจัย
- ๓.๗. การนำเสนอผลการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานจากการศึกษาข้อมูลชั้นทุติยภูมิ จากตำรา หนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

๑) ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานการวิจัยและเอกสารอื่นๆ โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นกรอบในการศึกษา

๒) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) สร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

แบบสอบถามได้จากการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับคะแนน ๕ หมายถึงมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน ๔ หมายถึงมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน ๓ หมายถึงมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน ๒ หมายถึงมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ระดับคะแนน ๑ หมายถึงมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๒๐๙ รูป/คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๓๖ รูป/คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่ายใช้วิธีการจับฉลาก (Lottery) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie&Morgan^๒

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดรูปแบบในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. สร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจากเอกสารบทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

๒. นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ของแบบสอบถามจำนวน ๕ ท่าน จากนั้นนำร่าง

^๑ สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๙, ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

^๒ Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. ๓๐(๓), (๑๙๗๐): ๖๐๗ - ๖๑๐.

แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)^๓ จากนั้นผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาใน ๓ กรณี คือ มีความเห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย ต่อรายการข้อคำถามนั้น ๆ โดยการกำหนดค่าคะแนนดังนี้

+๑ แทน มีความเห็นว่ามี ความสอดคล้องสัมพันธ์

๐ แทน ไม่แน่ใจว่ามี ความสอดคล้องสัมพันธ์

-๑ แทน มีความเห็นว่ามี ไม่สอดคล้องสัมพันธ์

หลังจากนั้น ใช้วิธีการคำนวณหาค่า IOC ของแต่ละข้อคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ ๑

๔. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต ๙ ประกอบด้วย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Total Correlation)^๔ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)^๕ ดังรายละเอียดในภาคผนวก

๕. นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แล้วจัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง ๒๕ โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล กับบุคลากรของโรงเรียน

๓.๔.๒ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖ ถึงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๓.๔.๓ รวบรวมข้อมูลได้รับกลับคืนมา ๑๓๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของแบบสอบถามที่ส่งไป

^๓ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒๐.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕๔.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๕.

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๒. การแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่า ๕ ระดับ^๖ ได้แก่

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑-๕.๐๐ หมายถึงสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑-๔.๕๐ หมายถึงสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๕๐ หมายถึงสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑-๒.๕๐ หมายถึงสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ หมายถึงสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓. การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่วิเคราะห์ได้มาแปลความหมาย และวิเคราะห์ร่วมกับค่าเฉลี่ย โดยผู้วิจัยใช้หลักการแปลความหมายของ ชูศรี วงศ์รัตน์ ที่กล่าวว่า ค่าเฉลี่ยจะต้องแปลควบคู่กับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพราะถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีน้อย หรือใกล้ ๐ (ศูนย์) หมายความว่าข้อมูลนั้นมีการกระจายน้อย แต่ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูง แสดงว่าค่าเฉลี่ยมีคะแนนกระจายมากตามค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยได้กำหนดค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน^๗ ดังนี้

๐.๐๐-๐.๗๐ หมายถึงมีการกระจายน้อย

๐.๗๑-๑.๐๐ หมายถึงมีการกระจายปานกลาง

มากกว่า ๑.๐๐ หมายถึงมีการกระจายมาก

๔. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ในแบบสอบถามตอนที่ ๓ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอแบบบรรยายความเรียง

๓.๖. สรุปกระบวนการวิจัย

การศึกษาวิจัย “การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพ

^๖ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๓), หน้า ๙๙-๑๐๐.

^๗ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, (กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิตการพิมพ์, ๒๕๖๐), หน้า ๘๕.

การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๒) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๓) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๑๓๖ รูป/คน โดยใช้แบบสอบถาม โดยศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจากเอกสาร บทความ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเครื่องมือในการศึกษาแล้วนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๗ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษาวิจัยจะเป็นการนำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบฐานข้อมูล ภาพถ่ายกิจกรรม และการพรรณนาความ ประกอบการบรรยายข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเชิงพื้นที่ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีตามวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย “การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๒) เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ๓) เพื่อเสนอแนวการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยจึงขอเสนอตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ ผลการวิจัย

๔.๑.๑ สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และ

ถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ต่อมาโดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ ๒ มาตรา ๑๒ ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา ๑๘ (๒) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กาลต่อมาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหา ข้อขัดข้องต่าง ๆ มี สมเด็จพระวันรัตเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ มีผู้แทนจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด ๘ กลุ่มสาระ คือ ๑) ภาษาไทย ๒) คณิตศาสตร์ ๓) วิทยาศาสตร์ ๔) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕) สุขศึกษา และพลศึกษา ๖) ศิลปะ ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และ ศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งอยู่ในวัดที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา จัดการศึกษาเฉพาะสำหรับพระภิกษุสามเณร

เท่านั้น โรงเรียนจะได้รับการจัดตั้งได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตหรือเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ออกใบอนุญาตแก่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียนเจ้าอาวาสวัดหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้จัดการ และผู้จัดการเป็นผู้คัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการคัดเลือกพระภิกษุและคฤหัสถ์เพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ปัจจุบันโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วทุกภูมิภาคในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๙ โรงเรียน ซึ่งจังหวัดที่ไม่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวน ๑๒ จังหวัด ประกอบด้วย นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี พัทลุง พังงา ภูเก็ต นราธิวาส สระบุรี จันทบุรี และปัตตานี

จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๒๕ โรงเรียน ได้แก่

๑. โรงเรียนศรีเจริญวิทยาราม วัดศรีเจริญ
๒. โรงเรียนศรีมงคลศึกษากร วัดศรีมงคล
๓. โรงเรียนอัครธรรมวิทยา วัดหนองหลัก
๔. โรงเรียนหนองขุนวิทยา วัดหนองขุน
๕. โรงเรียนพระปริยัติธรรมม่วงสามสิบวิทยา
๖. โรงเรียนสาธุกิจวิทยา วัดเขื่องกลาง
๗. โรงเรียนกิตติวิทยากร วัดหนองหิน
๘. โรงเรียนศรีศาสนวิทยา วัดด้ามพริ้ว
๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชยมงคล
๑๐. โรงเรียนดงบังอาทรกิจวิทยา วัดดงบัง
๑๑. โรงเรียนมงคลธรรมวัฒน์วิทยา วัดปากน้ำ
๑๒. โรงเรียนกิตติญาณวิทยา วัดมหาวนาราม
๑๓. โรงเรียนวัดมงคลในวิทยา วัดมงคลใน
๑๔. โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดทุ่งศรีเมือง
๑๕. โรงเรียนเจริญทัศน์วิทยา วัดเจริญทัศน์
๑๖. โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีอุดมวิทยา
๑๗. โรงเรียนรังษีวิทยากร วัดป่าจันทร์งษ์
๑๘. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองเป็ด
๑๙. โรงเรียนวัดบ้านหนองไฮวิทยา วัดบ้านหนองไฮ
๒๐. โรงเรียนพระปริยัติธรรมอัมพวันวิทยา วัดอัมพวัน
๒๑. โรงเรียนวัดไชยมงคลวิทยา วัดไชยมงคล
๒๒. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก
๒๓. โรงเรียนพระปริยัติธรรมมูจลินวิทยา
๒๔. โรงเรียนวรรณวารีวิทยา วัดวรรณวารี
๒๕. โรงเรียนวัดเวียงเกษม

๔.๑.๒ ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ขอเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ผลการวิเคราะห์ ปรากฏตามตารางที่ ๑

ตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านหลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการวิเคราะห์ ปรากฏตาม ตารางที่ ๒-๖

ตอนที่ ๓ การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ผลการวิเคราะห์ ปรากฏตามตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (รูป/คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
บรรพชิต	๗๘	๕๗.๓๕
คฤหัสถ์	๕๘	๔๒.๖๕
รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐๐
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
ผู้บริหาร	๒๕	๑๘.๓๘
ครูผู้สอน	๑๑๑	๘๑.๖๒
รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐๐
ประสบการณ์ในตำแหน่ง		
๑-๑๐ ปี	๒๒	๑๖.๑๘

๑๑-๒๐ ปี	๗๙	๕๘.๐๙
๒๑ ปี ขึ้นไป	๓๕	๒๕.๗๓
รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐๐
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
ปริญญาตรี	๙๗	๗๑.๓๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๓๙	๒๘.๖๘
รวม	๑๓๖	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า บุคลากร ส่วนใหญ่สถานภาพเป็นบรรพชิต จำนวน ๗๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๕ ส่วนใหญ่ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นครูผู้สอน จำนวน ๑๑๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖๒ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ๑๑-๒๐ ปี จำนวน ๗๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๙ และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๙๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๓๒

ตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ระดับการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานีผลการวิเคราะห์ ปรากฏตามตารางที่ ๕ - ๑๐ ดังนี้

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๑. ด้านหลักสูตร	๒.๓๘	๐.๕๗	น้อย
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๒.๙๖	๐.๕๖	ปานกลาง
๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน	๒.๙๔	๐.๕๙	ปานกลาง
๔. ด้านการวัดผลและประเมินผล	๒.๔๓	๐.๕๗	น้อย
โดยรวม	๒.๖๘	๐.๕๗	ปานกลาง

จากตารางที่ ๒ พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๖๘$, S.D. = ๐.๕๗) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๒ ด้าน ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๒.๙๖$,

S.D. = ๐.๕๖) ด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๒.๙๔$, S.D. = ๐.๕๙) ด้านการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = ๒.๔๓$, S.D. = ๐.๕๗) และด้านหลักสูตร ($\bar{X} = ๒.๓๘$, S.D. = ๐.๕๗)

ตารางที่ ๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านหลักสูตร

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๑. ผู้บริหารมีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับ ครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	๒.๕๒	๐.๕๔	ปานกลาง
๒. ผู้บริหารสร้างความตระหนักแก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญ ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	๒.๓๒	๐.๕๓	น้อย
๓. มีการจัดสรรงบประมาณและเวลาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	๒.๔๑	๐.๕๔	น้อย
๔. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม	๒.๔๒	๐.๔๔	น้อย
๕. โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตร	๒.๓๑	๐.๕๒	น้อย
๖. ครูผ่านการอบรม พัฒนาและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้	๒.๕๑	๐.๕๙	ปานกลาง
๗. ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร	๒.๓๙	๐.๖๑	น้อย
๘. จัดทำโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	๒.๓๓	๐.๖๕	น้อย
๙. ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ที่ หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของ ผู้เรียน	๒.๒๙	๐.๕๔	น้อย
๑๐. ครูมีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ปรับปรุงและ พาดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้	๒.๕๐	๐.๖๔	น้อย
โดยรวม	๒.๓๘	๐.๕๗	น้อย

จากตารางที่ ๓ พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๓๘$, S.D. = ๐.๕๗) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = ๒.๕๒$, S.D. = ๐.๕๔) ครูผ่านการอบรม

พัฒนาและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = ๒.๕๑$, S.D. = ๐.๕๙) และครูมีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ปรับปรุงและพาด้ำนการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = ๒.๕๐$, S.D. = ๐.๖๔) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตร ($\bar{X} = ๒.๓๑$, S.D. = ๐.๕๒)

ตารางที่ ๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๑๑. โรงเรียนมีโครงการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	๓.๑๐	๐.๕๓	ปานกลาง
๑๒. ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๓.๑๘	๐.๕๓	ปานกลาง
๑๓. ครูได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	๒.๙๙	๐.๖๑	ปานกลาง
๑๔. ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง	๒.๓๐	๐.๔๑	น้อย
๑๕. ครูเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเข้ากับชีวิตจริง	๒.๙๘	๐.๕๙	ปานกลาง
๑๖. ครูจัดทำข้อมูลและใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆในห้องเรียน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน	๓.๓๒	๐.๖๓	ปานกลาง
๑๗. ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	๓.๐๕	๐.๖๖	ปานกลาง
๑๘. มีการวิเคราะห์ผลเพื่อประมวลปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้	๒.๙๐	๐.๔๘	ปานกลาง
๑๙. มีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนปกติและซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถตามศักยภาพ โดยการเสริมจุดเด่นแก้ไขจุดด้อยเป็นรายบุคคล	๓.๔๕	๐.๔๙	ปานกลาง
๒๐. มีการรายงานผลด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารทราบ	๒.๓๓	๐.๔๙	น้อย
โดยรวม	๒.๙๖	๐.๕๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔ พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๖$, S.D. = ๐.๕๖) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๒ ข้อ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ การจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนปกติและซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถตามศักยภาพ โดยการเสริมจุดเด่นแก้ไขจุดด้อยเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = ๓.๔๕$, S.D. = ๐.๔๙) ครูจัดทำข้อมูลและใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆในห้องเรียน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๓.๓๒$, S.D. = ๐.๖๓) และผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการที่ตนใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = ๓.๑๘$, S.D. = ๐.๕๓) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ($\bar{X} = ๓.๓๐$, S.D. = ๐.๔๑)

ตารางที่ ๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านสื่อการเรียนการสอน

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านสื่อการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๒๑. โรงเรียนมีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้	๓.๑๑	๐.๕๒	ปานกลาง
๒๒. ครูมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน	๓.๐๒	๐.๕๑	ปานกลาง
๒๓. ครูมีการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้	๒.๙๐	๐.๖๔	ปานกลาง
๒๔. ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน	๒.๒๒	๐.๖๖	น้อย
๒๕. ครูใช้สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง	๓.๑๓	๐.๕๕	ปานกลาง
๒๖. ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๒.๙๗	๐.๖๒	ปานกลาง
๒๗. จัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม	๓.๑๒	๐.๕๓	ปานกลาง
๒๘. จัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้	๒.๙๙	๐.๖๖	ปานกลาง
๒๙. เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการบูรณาการเรียนรู้อยู่โดยใช้สื่อเทคโนโลยีหน้าชั้นเรียน	๓.๐๔	๐.๕๘	ปานกลาง

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านสื่อการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๓๐. ครุรายงานผลการจัดทำสื่อ นวัตกรรมให้ผู้บริหารทราบ	๒.๘๗	๐.๕๑	ปานกลาง
โดยรวม	๒.๙๔	๐.๕๙	ปานกลาง

จากตารางที่ ๕ พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๒.๙๔$, S.D. = ๐.๕๙) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๑ ข้อ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ครูใช้สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ($\bar{X} = ๓.๑๓$, S.D. = ๐.๕๕) จัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = ๓.๑๒$, S.D. = ๐.๕๓) และโรงเรียนมีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๓.๑๑$, S.D. = ๐.๕๒) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๒.๒๒$, S.D. = ๐.๖๖)

ตารางที่ ๖ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวัดผลและประเมินผล

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวัดผลและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๓๑. โรงเรียนกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร	๒.๕๕	๐.๕๔	ปานกลาง
๓๒. ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจง แนะนำ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบและ สอดคล้องกับหลักสูตร	๒.๓๙	๐.๕๓	น้อย
๓๓. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	๒.๕๒	๐.๕๔	ปานกลาง

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวัดผลและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับปัญหา
๓๔. ผู้บริหารมอบหมายให้ครูศึกษา ทำความเข้าใจระเบียบ การวัดผล เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการวัด ประเมินผลการ เรียนรู้	๒.๔๘	๐.๔๔	น้อย
๓๕. ครูมีความรู้วัด ประเมินผลการจัดประสบการณ์	๒.๓๑	๐.๕๒	น้อย
๓๖. ครูสามารถสร้างเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ที่ หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	๒.๔๕	๐.๕๕	น้อย
๓๗. ครูตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด ประเมินผลการ เรียนรู้ที่สร้างขึ้น	๒.๕๑	๐.๔๙	ปานกลาง
๓๘. ครูนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อนำไปเป็นข้อมูลใน การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ	๒.๔๙	๐.๕๑	น้อย
๓๙. ครูจัดทำเอกสาร หลักฐานในชั้นเรียนตามระเบียบวัด ประเมินผลการเรียนรู้ได้ถูกต้องและทันตามเวลาที่กำหนด	๒.๓๐	๐.๔๕	น้อย
๔๐. มีการสรุป รายงานผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองทราบ ตามเวลากำหนด	๒.๒๘	๐.๔๔	น้อย
โดยรวม	๒.๔๓	๐.๕๗	น้อย

จากตารางที่ ๖ พบว่า ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๔๓$, S.D. = ๐.๕๗) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ๓ ข้อ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตร ($\bar{X} = ๒.๕๕$, S.D. = ๐.๕๔) ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ($\bar{X} = ๒.๕๒$, S.D. = ๐.๕๔) ครูตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ($\bar{X} = ๒.๕๑$, S.D. = ๐.๔๙) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการสรุป รายงานผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองทราบตามเวลากำหนด ($\bar{X} = ๒.๒๘$, S.D. = ๐.๔๔)

๔.๑.๓ แนวทางการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษานี้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สำคัญ ๔ ประเด็น คือ

๑) ด้านหลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการใช้สื่อการสอน และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้

๑) หลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยหลักสูตรจะเป็นโครงการหรือแนวทางที่จะกำหนดการปฏิบัติงานของครู ในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

๒) การจัดการเรียนการสอน เป็น การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน กิจกรรมที่จัดนั้นสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

๓) สื่อการเรียนการสอน เมื่อจัดแบ่งตามลักษณะและรูปแบบของการนำมาใช้สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑) สื่อประเภทวัสดุ เช่น ภาพถ่าย ภาพเขียน บัตรภาพแผ่นโปร่งใส และแผ่นภูมิ เป็นต้น ๒) สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น และ ๓) สื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

๔) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งควรทำอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๔.๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่นๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่

๔.๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

๔.๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน

บทที่ ๕

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย “การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยขอเสนอผลการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. สรุปผลการวิจัย
๒. อภิปรายผลการวิจัย
๓. ข้อเสนอแนะ
๔. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุม การดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษารวมทั้งโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติ

ดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถดำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ต่อมาโดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ ๒ มาตรา ๑๒ ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา ๑๘ (๒) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบันพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กาลต่อมาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ชี้ขาดปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ มี สมเด็จพระวันรัตเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ มีผู้แทนจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด ๘ กลุ่มสาระ คือ ๑) ภาษาไทย ๒) คณิตศาสตร์ ๓) วิทยาศาสตร์ ๔) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕) สุขศึกษา และพลศึกษา ๖) ศิลปะ ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จัดตั้งอยู่ในวัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา จัดการศึกษาเฉพาะสำหรับ พระภิกษุสามเณรเท่านั้น โรงเรียนจะได้รับการจัดตั้งได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตหรือเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ออกใบอนุญาตแก่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้ง โรงเรียน การบริหารจัดการโรงเรียนเจ้าอาวาสวัดหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นผู้จัดการ และผู้จัดการเป็นผู้คัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา รูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการคัดเลือกพระภิกษุและคฤหัสถ์เพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๙ โรงเรียน ซึ่งจังหวัดที่ไม่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีจำนวน ๑๒ จังหวัด ประกอบด้วย นนทบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี พัทลุง พังงา ภูเก็ต นราธิวาส สระบุรี จันทบุรี และปัตตานี

จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๒๕ โรงเรียน ได้แก่

๑. โรงเรียนศรีเจริญวิทยาราม วัดศรีเจริญ
๒. โรงเรียนศรีมงคลศึกษากร วัดศรีมงคล
๓. โรงเรียนอัครธรรมวิทยา วัดหนองหลัก
๔. โรงเรียนหนองขุ่นวิทยา วัดหนองขุ่น
๕. โรงเรียนพระปริยัติธรรมม่วงสามสิบวิทยา
๖. โรงเรียนสาธุกิจวิทยา วัดเขื่องกลาง
๗. โรงเรียนกิตติวิทยากร วัดหนองหิน
๘. โรงเรียนศรีศาสนวิทยา วัดด้ามพร้า
๙. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดไชยมงคล
๑๐. โรงเรียนดงบังอาทรกัจฉาวิทยา วัดดงบัง
๑๑. โรงเรียนมงคลธรรมวัฒน์วิทยา วัดปากน้ำ
๑๒. โรงเรียนกิตติญาณวิทยา วัดมหาวนาราม
๑๓. โรงเรียนวัดมงคลในวิทยา วัดมงคลใน
๑๔. โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดทุ่งศรีเมือง
๑๕. โรงเรียนเจริญทัศน์วิทยา วัดเจริญทัศน์
๑๖. โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีอุดมวิทยา
๑๗. โรงเรียนรังษีวิทยากร วัดป่าจันทรังษี
๑๘. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองเป็ด
๑๙. โรงเรียนวัดบ้านหนองไฮวิทยา วัดบ้านหนองไฮ
๒๐. โรงเรียนพระปริยัติธรรมอัมพวันวิทยา วัดอัมพวัน
๒๑. โรงเรียนวัดไชยมงคลวิทยา วัดไชยมงคล
๒๒. โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโพธิ์ตาก
๒๓. โรงเรียนพระปริยัติธรรมมูจลินวิทยา
๒๔. โรงเรียนวรรณวารีวิทยา วัดวรรณวารี

๒๕. โรงเรียนวัดเวียงเกษม

๕.๑.๒ ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีดังนี้

๕.๑.๒.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ซึ่งพบว่าบุคลากร ส่วนใหญ่สถานภาพ เป็นบรรพชิต จำนวน ๗๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๕ ส่วนใหญ่ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันเป็นครูผู้สอน จำนวน ๑๑๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๖๒ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง ๑๑-๒๐ ปี จำนวน ๗๙ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๙ และส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๙๗ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๓๒

๕.๑.๒.๒ ระดับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ๒ ด้าน ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตร ตามลำดับ

๕.๑.๓ แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษานี้พบว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สำคัญ ๔ ประเด็น คือ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) การจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการใช้สื่อการสอน และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้

๑) หลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยหลักสูตรจะเป็นโครงการหรือแนวทางที่จะกำหนดการปฏิบัติงานของครู ในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

๒) การจัดการเรียนการสอน เป็น การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน กิจกรรมที่จัดนั้นสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

๓) สื่อการเรียนการสอน เมื่อจัดแบ่งตามลักษณะและรูปแบบของการนำมาใช้สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑) สื่อประเภทวัสดุ เช่น ภาพถ่าย ภาพเขียน บัตรภาพแผ่นโปสเตอร์ และแผ่นภูมิ เป็นต้น ๒) สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

และ ๓) สื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมุติ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

๔) การวัดและประเมินผลการเรียนซึ่งควรทำอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๔.๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่นๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่

๔.๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

๔.๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น ตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ว่า “การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป” ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษาและส่งเสริม สนับสนุนของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ทำให้มีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบงานคณะสงฆ์และพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาโดยตรง คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแยกมาจากกรมการศาสนา ดังนั้น เพื่อให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระเบียบควบคุมการดำเนินงานที่ชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ออกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือทางฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะ สามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และ

ถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ต่อมาโดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ ๒ มาตรา ๑๒ ว่า “นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง” และมาตรา ๑๘ (๒) กำหนดว่า “โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัด สถาบัน พระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น” ดังนั้น จึงถือได้ว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ในการนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อความใน มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๘๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ กาลต่อมาเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและกฎกระทรวงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้วัดที่จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์เป็นสำคัญ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรฐาน แผนการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษา และพิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหา ข้อขัดข้องต่าง ๆ มี สมเด็จพระวันรัตเป็นประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ มีผู้แทนจากบุคคลและหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ อาทิ ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักงานประถมศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นคณะกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ รูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ หรือ ๒ ช่วงชั้น คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด ๘ กลุ่มสาระ คือ ๑) ภาษาไทย ๒) คณิตศาสตร์ ๓) วิทยาศาสตร์ ๔) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕) สุขศึกษา และพลศึกษา ๖) ศิลปะ ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘) ภาษาต่างประเทศ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียนคือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์ โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรมวินัย และ ศาสนปฏิบัติ) เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้พระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ ซึ่งมาจากครอบครัวที่ยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา ที่ต้องการมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการทางโลกมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้ตนเองสามารถเป็นผู้ชี้แนะ หลักธรรม อาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป จึงปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรจำนวนมากไปศึกษาเล่าเรียนกับโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาสามัญและวิชาอาชีพมากขึ้น การดำเนินการบริหารงาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาเรื่อยมา ซึ่งเป็นไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับสถานศึกษาอื่นทั่วไป ทำให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาโดยลำดับ จนปัจจุบันนี้ ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของชาติที่ช่วยขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชนให้ทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ซึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนมีการกระบวนกรปฏิบัติการจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนกรมีส่วนร่วมกับชุมชน ทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร เน้นให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็ก เน้นความสามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูประวิตรวรานุกฤต, พระมหาชัยวิชิต ขยาภินโนโท และธวัชชัย จันจุฬา**^๑ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา ผลการวิจัยดังนี้ ๑) รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหลักสูตรทางพุทธศาสนา โดยให้นักเรียนมีการกระบวนกรปฏิบัติการจริงในชุมชน ใช้สื่อท้องถิ่นในการเรียนรู้ สร้างกระบวนกรมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาและเป็นฐานระดมทรัพยากร ๒) เป้าหมายของการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนปริยัติธรรมทั้ง ๔ แห่งมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในศีลคุณธรรม มากกว่าการแข่งขันทางวิชาการ เพราะนักเรียนที่เข้าบวชเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางครอบครัว บางรูปไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้มีการจัดการศึกษาตามลักษณะของเด็ก เน้นความสามารถช่วยตนเองและอยู่ในสังคม และพุทธศาสนาได้ ๓) การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา พบว่า แต่ละโรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีแนวทางการระดมทุนจากข้างนอก ในลักษณะของการบริจาค จัดโครงการหรือกิจกรรมตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จัดผ้าป่าสามัคคีจากศิษย์เก่า นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนที่อยู่รอบบริเวณวัดยังมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนทุนและทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สนับสนุนข้าปลา อาหาร ครูสอน เป็นต้น ๔) ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ พบว่า มี ๔ ประการ กล่าวคือ (๑) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษา (๒)

^๑ พระครูประวิตรวรานุกฤต, พระมหาชัยวิชิต ขยาภินโนโท และธวัชชัย จันจุฬา, การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนและสืบทอดบุคลากรทางพุทธศาสนา, วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๔-๒๕.

งบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งนับได้ว่ายังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (๓) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา (๔) ครูและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ปัจจัยทั้ง ๔ ประการที่กล่าวมานั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญทำให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ^๒ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติซึ่งยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)

๕.๒.๒ ผลการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก สอดคล้องกับ**พระครูพนมปริชากร แก้วบุตตา**^๓ ที่กล่าวว่า การจะพัฒนาการจัดการศึกษาของพระศาสนาให้มีคุณภาพ ควรดำเนินการอย่างเร่งด่วนคือ การสร้างศาสนทายาทให้มีคุณภาพ โดยได้บุคลากรครูที่เป็นมืออาชีพ สร้างบรรยากาศของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก**^๔ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-Net) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า (๑) สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านกิจกรรม เสริมหลักสูตร และด้านรูปแบบการสอน ตามลำดับ (๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้อาจารย์ด้าน

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๕**, (กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐), หน้า จ-ฉ.

^๓ พระครูพนมปริชากร แก้วบุตตา, **อนาคตภาพของโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๗๓, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม** ; ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (กันยายน - ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๒๘-๑๓๕.

^๔ พระอธิการคำพันธ์ ธมมครุโก, **แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา (B-Net) ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น, วารสารพื้นถิ่น โขง ชี มูล** ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑): ๑๔๓-๑๗๔.

พระพุทธศาสนา (B-NET) จากการ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน พบว่า ตัวแปรหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน รูปแบบการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล และการบริหาร สามารถร่วมกันทำนายผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๑ ร้อยละ ๙๔.๗ และ (๓) แนวทางการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการด้าน พระพุทธศาสนา (B-NET) ที่สำคัญ ได้แก่ ๑) ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล โดยมีการกำกับติดตามการ สอนอย่างใกล้ชิด และประเมินการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง ๒) ควรจัดสรร งบประมาณสนับสนุนสื่อเพื่อพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนในบางรูปให้ เพียงพอกับความต้องการของครู ๓) ควรจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม และให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ๔) ควรมีการเตรียมความพร้อมโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียน และนำไปสู่การสอน นักธรรมตรี โท เอก และภาษาบาลีก่อนสอบสนามหลวง และ ๕) ควร วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อทราบถึงตัวชี้วัดที่ใช้ในการออกทดสอบ ปรับปรุงระบบการประเมินของครูในขั้นตอนการสอนโดยเน้นข้อสอบหรือวิธี ประเมินในแผนให้สอดคล้องกับการทดสอบ B-NET

๕.๒.๓ แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษานับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สำคัญ ๔ ประเด็น คือ ๑) ด้านหลักสูตร ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการใช้สื่อการสอน และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนี้

๑) หลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการเรียนการสอน เพราะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยหลักสูตรจะเป็นโครงการหรือแนวทางที่จะกำหนดการปฏิบัติงานของครู ในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดทำหลักสูตร และหรือพัฒนาหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นคนดี คนเก่ง มีปัญญา มีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามมาตรฐาน ตัวชี้วัด สมรรถนะ สำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบที่ หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ

๒) การจัดการเรียนการสอน เป็นการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากผู้สอนที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมผู้เรียนได้ทั้งความรู้และสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน กิจกรรมที่จัดนั้นสอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุสู่จุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญ และ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เรียนรู้ด้วยวิธีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

๓) สื่อการเรียนการสอน เมื่อจัดแบ่งตามลักษณะและรูปแบบของการนำมาใช้สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑) สื่อประเภทวัสดุ เช่น ภาพถ่าย ภาพเขียน บัตรภาพแผ่นโปสเตอร์ และแผ่นภูมิ เป็นต้น ๒) สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น และ ๓) สื่อประเภทวิธีการ ได้แก่ การจัดกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรเลือก คัดสรร ใช้ สร้าง และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

๔) การวัดและประเมินผลการเรียนซึ่งควรทำอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๔.๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่นๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่

๔.๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง

๔.๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน

กระบวนการที่ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุง พัฒนา ตัดสินผลการเรียนรู้ความก้าวหน้า และพัฒนาการของผู้เรียนที่สะท้อนระดับคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ควรใช้วิธีการ เครื่องมือวัดและประเมินผล หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีแนวทางการพัฒนาและเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

๒. ควรมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างเป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับ ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

๓. ควรจัดนิเทศให้ความรู้วิธีการผลิตสื่อที่หลากหลาย จัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อสื่อเทคโนโลยี ใหม่มาทดแทนของเก่าที่ชำรุดเสียหาย

๔. ควรออกแบบเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับความรู้ของผู้เรียน มี
กฎเกณฑ์ใน การทดสอบ การวัดผลในหลาย ๆ ด้าน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการวิจัยการสร้างรูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

๒. ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Action Research) เพื่อจะได้ข้อมูลสารสนเทศที่มี
ประโยชน์ ในการพัฒนาและการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในอนาคต

๕.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด
อุบลราชธานี สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภา, ๒๕๔๖.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย., ๒๕๕๒.
- กาญจนา คุณารักษ์. พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. (พิมพ์ครั้งที่ ๒. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๖.
- ข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรม ปีการศึกษา ๒๕๖๕. สืบค้นวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕:
<http://www.onab.go.th/news>
- ฉันท ชาติทอง. เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๖๐.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, ๒๕๕๗.
- ชม ภูมิภาค. สื่อการสอน. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา.ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: ประสานมิตร, ๒๕๕๙.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์, ๒๕๕๘.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. สดุดยอดเทคนิคสู่คู่มือครูอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: พี อี ซี., ๒๕๕๙.
- ชูเกียรติ โพธิ์มัน. นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๘.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย, ๒๕๕๗.
- ฐาปนี ธรรมธารา. สื่อการศึกษาเบื้องต้น. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๙.
- ดิเรก เนียมคำ. ความต้องการและวิธีการพัฒนาการสอนของครูสังกัดสถานศึกษาในพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๘.
- ดุขวิวัฒน์ แก้วอินทร์, สัญญา เคนาภูมิ, ภัคดี โพธิ์สิงห์. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มรภ.สกลนคร ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๒๐, กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๐, หน้า ๑๙๔-๒๐๓.
- เตือนใจ เกตุษา. การประเมินผลการสอน. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๗.
- ทฤษฎีการเรียนรู้. สืบค้นวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕: <https://th.wikipedia.org/wiki/ทฤษฎีการเรียนรู้>
- ทวีศักดิ์ จงประดับเกียรติ. การวัดผลประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๕๙.
- ทศนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๒๑. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

- ทศนา แคมมณี และคณะ. **กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน.**
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- อึ้ง บั้วศรี. **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร: พัฒนา
ศึกษา, ๒๕๕๗.
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. **คู่มือประกอบการบรรยายการบริหารการศึกษาคณะสงฆ์.**
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙
- นิคม ทาแดง. **ชุดฝึกหัดอบรมครูประมวลสาระเรื่องเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้.**
พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๖๐.
- นิตยา สุวรรณศรี. **หลักสูตรการจัดการประถมศึกษา.** อยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อยุธยา, ๒๕๕๗.
- นิเทศ สนั่นนารี และคณะ. **ความคิดเห็นของพระภิกษุ-สามเณรที่มีต่อการเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาของพระภิกษุสามเณร: ศึกษาเฉพาะกรณีคณะสงฆ์ ภาค ๙.**
รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- บัญชา จำปารักษ์. **การวัดผลประเมินผลทางการศึกษา.** อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๕๕๖.
- บุญชม ศรีสะอาด. **วิธีการสอนทั่วไปและทักษะการสอน.** กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช,
๒๕๖๐.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. **การพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟพรีน, ๒๕๕๗.
- ประพิทย์ สุภาวหา. **การบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิด
เห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๔ ,
๒๕๕๗**
- ประเสริฐ ธรรมไฉน. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: อรุณ
การพิมพ์, ๒๕๕๘.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้งและคณะ. **สังคมและวัฒนธรรม.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- ปราณี อ่อนศรี. **จิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑.**
วารสารพยาบาลทหารบก. ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑, ๒๕๕๗
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๕๗.
- ปองสุข คุ่มภัย. **การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน
ในโปรแกรมวิชานิตยศาสตร์ กรณีศึกษา: สถาบันราชภัฏ ๖ แห่ง ในเขต
กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย คณะนิตยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าธนบุรี, ๒๕๕๗.**
- ปิยะดา พูลทาจกร. **การพัฒนาหลักสูตรและเทคนิคการฝึกอบรม.** เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๙.

- พระครูขันตวิโรภาส. การจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
เขตยานนาวา-สาทรและบางคอแหลม กรุงเทพมหานคร . รายงานการวิจัย
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. อยู่ธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖
- พระครูปลัดจันทน์ ทนตจิตโต. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารวิชาการ
ด้านการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม.
รายงานการวิจัย พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. อยู่ธยา:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระครูสังฆรักษ์ชัชฌิมพงศ์ สุนตมคฺโค. การบริหารการศึกษาด้านการเรียนการสอน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. อยู่ธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระทอง ธิรปัญญา (บุตรดี), ยุทธศาสตร์การบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ ๖
ฉบับที่ ๒ (ฉบับพิเศษ) เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๐, หน้า ๔๓๗-๔๕๑.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพฯ . Medabooks. , ๒๕๕๙.
- พระมหาถาวร กลยาณเมธี. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา. อยู่ธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.,
๒๕๕๗.
- พระนิกร อินทปัญญา. การศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร . รายงานการวิจัย พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. อยู่ธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระมหาบุญชัย ปภัสสรเมธี. ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาพระ
ปริยัติธรรมแผนกบาลีของสำนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๙.
- พระมหาพงษ์ธวัช รตนวชิโร. การบริหารด้านวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ ๕ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อยู่ธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระมหาพรายุทธ ปิยทสฺสี. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๗.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒).

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เข้าส์ ออฟเคอร์
มีส์, ๒๕๕๗.

พิศิษฐ์ ตัณฑวณิช. **แนวคิดการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การจัด**

การศึกษา ด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูมและคณะฉบับปรับปรุง. วารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒, ๒๕๕๗

ไพศาล หวังพานิช. **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๖๐.

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. **การจัดและการบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, ๒๕๕๙.

ภิญโญ สาธร. **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา., ๒๕๖๐.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. **การวัดและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์**. กรุงเทพมหานคร:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นวันที่ ๓๑ ตุลาคม

๒๕๖๕: <http://www.monknews.net/schoolworld/ubonratchathani>.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. **เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๓.

กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๕๘.

วนิดา เดชตานนท์. **การประเมินผลการเรียน**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครราชสีมา, ๒๕๕๘.

วศิน กาญจนวณิชย์. **การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬา

ลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

วาสนา ชาวหา. **สื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินต์ติ้งแฮ็ส, ๒๕๕๗.

วิชัย ธรรมเจริญ. **คู่มือปฏิบัติการงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**.

กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๗.

วิสิทธิ์ ปิดกันภัย. **ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ**

โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

ศิริพงศ์ พะยอมแย้ม. **การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร:

โอ. เอส. พรินต์ติ้งแฮ็ส, ๒๕๕๘.

ศิริพร ชีปนวัฒนา. **หลักสูตรและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๕๘.

สังต์ อุทรานันท์. **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: มิตรสยาม, ๒๕๕๙

สมนึก ภัททิยธนี. **การวัดผลการศึกษา**. ภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๕๗.

สมบูรณ์ ชิตพงษ์. **การวัดและการประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย

- สุโขทัยธรรมมาธิราช., ๒๕๕๖
- สมพงษ์ สิงหะพล. **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร**. ภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๕๗
- สมสกุล รสชาติ. **รูปแบบการบริหารงานวิชาการของงานโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสวรรค์**.
สุพรรณบุรี: กองการศึกษา เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี, ๒๕๕๘.
- สลิตา รินสิริ. **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอ
เกาะจันทร์ สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต๒**. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี:
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๘.
- สันทัด ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข. **การใช้สื่อการสอน**. กรุงเทพมหานคร: พีระ
พันธนา, ๒๕๕๗.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒**.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก, ๒๕๔๒.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร:
กรมการศาสนา, ๒๕๖๐
- _____. **คู่มือปฏิบัติงาน โรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๖๑
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด**. ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐. สืบค้นวันที่ ๓๑
ตุลาคม ๒๕๖๕, <http://academic.obec.go.th>.
- สิทธิพล อาจอินทร์. **การพัฒนาหลักสูตร**. ขอนแก่น: สาขาหลักสูตรและการสอน คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๗.
- สิรินทร์ ลัดดาภิบาลม บุญเชิดชู. **การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อ
พัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. ปีที่ ๖
ฉบับที่ ๑, ๒๕๕๗.
- สุจรีต เพียรชอบ. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. **การเขียนแผนการสอนตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก,
๒๕๕๙.
- สุนีย์ ภูพันธ์. **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: พลอยการพิมพ์,
๒๕๕๖.
- สุพิน บุญชูวงศ์. **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๕๙.
- สุพิศ ทองมาก. **หลักการสอน**, เอกสารประกอบการสอนภาควิชาหลักสูตรและการสอน.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย., ๒๕๕๖.

- สุมน อมรวิวัฒน์. **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ : โอ. เอส.พรี้นติ้งเฮ้าส์., ๒๕๕๗.
- สุมิตร คุณานุกร. **การบริหารโรงเรียนด้านวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์., ๒๕๖๐.
- สุราษฎร์ พรหมจันทร์. **ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค**. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรี้นติ้งเฮ้าส์., ๒๕๕๘.
- สุวิมล ว่องวานิช. **เคล็ดลับการทำวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย, ๒๕๕๙.
- สุวิมล ว่องวานิช. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๗**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา, ๒๕๕๗.
- _____. **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา, ๒๕๕๗.
- _____. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๘**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา, ๒๕๕๘.
- _____. **เคล็ดลับการทำวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย, ๒๕๕๙.
- อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ และ นธี เหมมันต์. **สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่**. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ ๘ วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่, ๒๕๖๐.
- อเนก เพียรอนุกุลบุตร. **การวัดและประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ป.สัมพันธ์พานิชย์, ๒๕๕๗.
- อาณันย์ มุทธธากุล. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเจริญศึกษา อำเภอร่องแงะ จังหวัดนครราชสีมา**. รายงานการวิจัย ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๙.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. **หลักการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรี้นติ้งเฮ้าส์, ๒๕๕๗.
- อำนาจ เลิศชัยนดี. **คู่มือการสร้างข้อทดสอบและประเมินผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อำนาจการพิมพ์, ๒๕๕๘.
- อิสริยา พยัคฆวรรณ. **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม**. รายงานการวิจัย พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- อุทัย วรเมธีศรีสกุล และคณะ. **พุทธวิธีการเรียนการสอน**. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑, ๒๕๖๑.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๒. แบบสอบถามนี้มี ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ได้แก่

๑) ด้านหลักสูตร

๒) การจัดการเรียนการสอน

๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นเพิ่มเติม และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ในจังหวัดอุบลราชธานี

.....

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

๑.สถานภาพ บรรพชิต คฤหัสถ์

๒.ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

ผู้บริหาร ครูผู้สอน

๓.ประสบการณ์ในตำแหน่ง (อายุการทำงาน)

๑-๑๐ ปี ๑๑-๒๐ ปี

๒๑ ปีขึ้นไป

๔. วุฒิทางการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับการมีส่วนร่วมในงานวิชาการโดยพิจารณาดังนี้

๕ หมายถึง มีสภาพปัญหามากที่สุด

๔ หมายถึง มีสภาพปัญหามาก

๓ หมายถึง มีสภาพปัญหาปานกลาง

๒ หมายถึง มีสภาพปัญหาน้อย

๑ หมายถึง มีสภาพปัญหาน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านหลักสูตร						
๑.	ผู้บริหารมีการจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับครู ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
๒.	ผู้บริหารสร้างความตระหนักแก่ครูเกี่ยวกับความสำคัญของ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
๓.	มีการจัดสรรงบประมาณและเวลาในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา					
๔.	โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม					
๕.	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตร					
๖.	ครูผ่านการอบรม พัฒนาและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ หลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้					
๗.	ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร					
๘.	จัดทำโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
๙.	ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ที่ หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจ ของผู้เรียน					
๑๐.	ครูมีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาใช้ปรับปรุงและพา ด้านการนำหลักสูตรไปใช้					
การจัดการเรียนการสอน						
๑๑.	โรงเรียนมีโครงการส่งเสริมให้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน					
๑๒.	ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้ครูปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
๑๓.	ครูได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
๑๔.	ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง					
๑๕.	ครูเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเข้ากับชีวิต จริง					
๑๖.	ครูจัดทำข้อมูลและใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆในห้องเรียน และใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน					
๑๗.	ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้					

ข้อ ที่	ปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี	ระดับปัญหา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๑๘.	มีการวิเคราะห์ผลเพื่อประมวลปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการจัดการเรียนรู้					
๑๙.	มีการจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนปกติและซ่อมเสริมให้กับ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถตามศักยภาพ โดยการเสริมจุดเด่นแก้ไขจุด ด้อยเป็นรายบุคคล					
๒๐.	มีการรายงานผลด้านการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารทราบ					
ด้านสื่อการเรียนการสอน						
๒๑.	โรงเรียนมีโครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำ ผลิต พัฒนาสื่อนวัตกรรม และใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการ เรียนรู้					
๒๒.	ครูมีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอน					
๒๓.	ครูมีการวางแผนการใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้					
๒๔.	ครูทำการผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน					
๒๕.	ครูใช้สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์เทคโนโลยี ประกอบการจัด ประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง					
๒๖.	ครูมีการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมเพื่อปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
๒๗.	จัดเวลาให้นักเรียนได้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อการจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสม					
๒๘.	จัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้					
๒๙.	เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานจากการบูรณาการการ เรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีหน้าชั้นเรียน					
๓๐.	ครูรายงานผลการจัดทำสื่อ นวัตกรรมให้ผู้บริหารทราบ					
ด้านการวัดผลและประเมินผล						
๓๑.	โรงเรียนกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตร					
๓๒.	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประชุมคณะครูเพื่อชี้แจง แนะนำ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบและ สอดคล้องกับหลักสูตร					
๓๓.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด					

ข้อ ที่	รายละเอียดการบริหารจัดการงานวิชาการในโรงเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๓๔.	ผู้บริหารมอบหมายให้ครูศึกษา ทำความเข้าใจระเบียบการวัดผล เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการวัด ประเมินผลการเรียนรู้					
๓๕.	ครูมีความรู้วัด ประเมินผลการจัดประสบการณ์					
๓๖.	ครูสามารถสร้างเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ					
๓๗.	ครูตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัด ประเมินผลการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น					
๓๘.	ครูนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ					
๓๙.	ครูจัดทำเอกสาร หลักฐานในชั้นเรียนตามระเบียบวัด ประเมินผลการเรียนรู้ได้ถูกต้องและทันตามเวลาที่กำหนด					
๔๐.	มีการสรุป รายงานผลการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองทราบตามเวลากำหนด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดอุบลราชธานี

๑) ด้านหลักสูตร

.....

.....

.....

๒) การจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน

.....

.....

.....

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล

.....

.....

.....